TAAD Yıl 17 . Sayı 68 . Ekim 2026
ISSN 1309-6826 - E-ISSN 3150-0919
Araştırma Makalesi/Research Article DOI: 10.54049/taad.2034322

ÇOCUK DÜŞÜRTME SUÇUNUN ÇOCUK HAKLARI PERSPEKTİFİNDEN DEĞERLENDİRİLMESİ

An Assessment of the Crime of Abortion from the Perspective of Children's Rights

Murat Saltuk BİLGİLİ*
Mehmed Burak BİLGİLİ**
Bahar ERDOĞDU BİLGİLİ***

Özet

Çocuk düşürtme suçu; doğum öncesi yaşamın korunması ile gebe kişinin sağlığı ve bedeni üzerinde tasarruf hakkının korunması ile rıza, yetki ve gebelik süresi gibi hukuki koşullar arasında hassas bir denge kuran düzenlemelerden biridir. Çalışma kapsamında, Türk Ceza Kanunu'nun (TCK) 99. maddesinde düzenlenen çocuk düşürtme suçu suç teorisinin temel ilkeleri çerçevesinde incelenmiş ve özellikle gebe kişinin çocuk olduğu durumlarda ortaya çıkan sorunlar çocuk hakları bakımından değerlendirilmiştir. Bu çerçevede suçun düzenlenme şekli, korunan hukuki değer, suçun unsurları ve özel görünüş biçimleri ele alınmış; TCK m. 99 hükümleri Nüfus Planlaması Hakkında Kanun ve ilgili mevzuatla birlikte incelenmiştir. Çalışmada ayrıca suç sonucu oluşan gebeliklerin sonlandırılmasını düzenleyen TCK m. 99/6'nın hukuki niteliği ve uygulanmasında ortaya çıkan sorunlar üzerinde durulmuştur. Özellikle suç sonucu gebe kalan çocuk bakımından rıza ve yasal temsil sorunu, çocuğun görüşünün dikkate alınması, yirmi haftalık süre ve gebeliğin sonlandırılmasına ilişkin usuldeki belirsizlikler çocuk hakları çerçevesinde değerlendirilmiştir. Çalışma sonucunda, ayırt etme gücüne sahip çocuğun gebeliğin devamı veya sonlandırılmasına ilişkin iradesine öncelik tanınması ve ayrıca yasal temsilcisinin rızasının aranmaması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Bunun yanında TCK m. 99/6'nın uygulanmasında izlenecek usulün açıkça düzenlenmesi, başvuru ve karar sürecinin yirmi haftalık sürenin geçirilmesine yol açmayacak şekilde yürütülmesi ve çocuk mağdurların süreç boyunca hukuki ve psikososyal destekten yararlanmasının sağlanması gerektiği değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk düşürtme suçu, Çocuk hakları, Gebeliğin sonlandırılması, Cenin, Rıza

Abstract

The crime of abortion is one of the legal regulations that establishes a delicate balance between the protection of prenatal life, the protection of a pregnant person's right to autonomy over her own body and health, and legal conditions such as consent, authority, and the stage of pregnancy.

- *Bu makale Etik Kurul iznine tabi değildir/This article is not subject to Ethics Committee permission.*
- *Makale Geliş Tarihi/Article Received Date: 8.9.2026*
- *Yayın Kurulu Kabul Tarihi/Editorial Board Acceptance Date: 23.10.2026*

* Dr. Öğr. Üyesi, Bayburt Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, Hukuk Bilimleri Ana Bilim Dalı, Bayburt/Türkiye, E-Posta: mbilgili@bayburt.edu.tr, https://orcid.org/0000-0002-7764-0896.

** Tetkik Hâkimi, Adalet Bakanlığı, Ankara/Türkiye, E-Posta: mehmed.burak.bilgili@gmail.com, https://orcid.org/0009-0004-8945-6764.

*** Avukat, Ankara Barosu, Ankara/Türkiye, E-Posta: baharerdogdu93@gmail.com, https://orcid.org/0000-0003-4587-4097.

Within the scope of this study, the crime of abortion, as regulated in Article 99 of the Turkish Criminal Code (TCC), was examined within the framework of the fundamental principles of criminal theory, and the issues arising particularly when the pregnant person is a child were evaluated from the perspective of children's rights. In this context, the legal framework of the offence, the protected legal interests, the elements of the offence, and its special forms of appearance are examined, while Article 99 of the TCC is considered together with the Law on Population Planning and other relevant legislation. The study also addresses the legal nature of Article 99/6 of the TCC, which regulates the termination of pregnancies resulting from a crime, and the issues arising in its application. Particular attention is given to consent and legal representation in cases involving pregnant children, the consideration of the child's views, the twenty-week time limit, and procedural uncertainties concerning the termination of pregnancy. The study concludes that priority should be given to the wishes of a child with sufficient capacity to understand and decide regarding the continuation or termination of pregnancy and that the additional consent of the child's legal representative should not be required. It further concludes that the procedure for applying Article 99/6 of the TCC should be clearly regulated, that applications and decisions should be handled without causing the twenty-week time limit to expire, and that child victims should have access to legal and psychosocial support throughout the process.

Keywords: Crime of Abortion, Children's Rights, Termination of Pregnancy, Fetus, Consent

GİRİŞ

Çocuk haklarının kapsamı günümüz hukuk sistemlerinde yalnızca doğum sonrasıyla kısıtlı tutulmayıp, ceninin yaşam hakkının korunması bakımından da hukuk politikalarının temel tartışma eksenlerinden birini teşkil etmektedir.[1] Yaşam hakkının korunması, kadının sağlığı ve bedeni üzerinde tasarruf hakkı, çocuğun üstün yararı ilkesi ile devletin yaşamı koruma yükümlülüğü, gebeliğin sonlandırılmasına ilişkin hukuki düzenlemelerin esasını oluşturan ve birbiriyle çatışabilen başlıca temel hukuki değerleri temsil etmektedir.[2] Bu nedenle çocuk düşürtme suçu, tek başına ceza hukuku içerisinde incelenebilecek bir suç tipi olmaktan öte; tıp hukuku, insan hakları hukuku ve çocuk hakları alanlarını da ilgilendiren çok yönlü bir hukuki mesele niteliği taşımaktadır. Bununla birlikte, doğum öncesi yaşamın hukuk düzeni tarafından korunması ile ceninin çocuk haklarının doğrudan öznesi olarak kabul edilmesi birbirinden ayrılması gereken meselelerdir. Bu ayrım, özellikle gebe kişinin çocuk olduğu durumlarda önem kazanmaktadır.

Çocuk haklarının korunmasına ilişkin temel belgelerden biri olan Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme (ÇHDS) başta olmak üzere çocuk haklarına yönelik uluslararası düzenlemeler, çocuğun yaşama ve gelişme hakkını vazgeçilmez bir unsur olarak değerlendirmekte ve devletlere bu hakkın fiilen

[1] Burcu Dönmez, 'TCK'da Çocuk Düşürtme Suçu Mukayeseli Hukuk ve AİHM'nin Bakış Açısıyla Ceninin Yaşama Hakkının Sınırlandırılması' (2007) 9(2) Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 99, 102–108.

[2] Alper Uyumaz ve Yasemin Avcı, 'Türk Hukuku'nda Gebeliğin Sonlandırılması' (2016) 7(1) İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 579, 582–583, 594–595; Tülay Kitapçıoğlu, 'Türk Ceza Kanunu'nda Çocuk Düşürtme Suçu' (2012) 18(1) Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi 297, 301–302.

korunmasını temin edecek pozitif ödevler yüklemektedir.[3] Bununla birlikte Sözleşme'nin başlangıç kısmında doğum öncesi döneme ilişkin korumaya yapılan vurgudan, ceninin Sözleşme anlamında bağımsız bir hak öznesi haline geldiği veya Sözleşme'de düzenlenen tüm hakların doğrudan taşıyıcısı olduğu sonucu çıkarılamaz. Ancak gebeliğin sona erdirilmesi, ceninin hukuki konumu ile kadının bedeni üzerindeki tasarruf yetkisinin kesiştiği bir alana karşılık geldiğinden ulusal hukuk sistemlerinde ortak bir çözüm modeli ortaya konulamamıştır. Bu durum, her bir devletin kendi anayasal değerleri, taraf olduğu uluslararası sözleşmeler ve sosyo-kültürel gerçeklikleri ışığında farklı hukuki düzenlemeler yapmalarına yol açmıştır. Türk ceza hukukunda çocuk düşürtme suçuna ilişkin düzenleme de benzer şekilde, temel hak ve özgürlükler ile kamu yararı arasında bir denge kurma arayışının ürünü olarak biçimlenmiştir.

Türk hukukunda gebeliğin sonlandırılmasına ilişkin düzenlemeler zaman içerisinde değişiklik göstermiştir. Cumhuriyetin ilk yıllarında savaş dolayısıyla azalan insan gücünü artırmak amacıyla, nüfus politikalarında gebeliğin sonlandırılması hususunda sınırlayıcı bir yaklaşım benimsenmiştir.[4] Bu doğrultuda Türkiye'de 1965 yılına kadar gebeliğin sona erdirilmesi müessesesine izin verilmemiştir. Tıp alanındaki gelişmeler ve ihtiyaçlara binaen 557 sayılı Nüfus Planlaması Hakkında Kanun ile belli koşullar altında gebeliğin sonlandırılabilmesine imkân tanınmıştır. Daha sonra 1983 yılında kabul edilen Nüfus Planlaması Hakkında Kanun 557 sayılı Kanunu yürürlükten kaldırarak, gebeliğin belli koşullar altında isteğe bağlı olarak sonlandırılmasına olanak veren hükümler ihdas etmiştir.

Günümüzde çocuk düşürtme suçu 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun "Kişilere Karşı Suçlar" başlıklı ikinci kısmının "Çocuk düşürtme, Düşürme veya Kısırlaştırma" başlıklı beşinci bölümünde 99. madde ile düzenlenmiştir. Bu düzenleme ile kanun koyucu gebeliğin sona erdirilmesini her durumda suç kabul etmemiş; süre, rıza ve yetki gibi farklı koşulları göz önüne alarak suçun kapsamını belirlemiştir. Kanun maddesi bir yandan ceninin gelecekteki yaşam hakkı ile gebe kadının sağlığını korumayı hedeflerken, diğer yandan özellikle gebe çocukların ve bir suç sonucu gebe kalan mağdur çocukların hakları bakımından birtakım belirsizlikler taşımaktadır. Bunun yanında, düzenlemede yer alan birtakım hükümler gerek doktrinde gerekse uygulamada farklı değerlendirmelere konu olmaktadır.

Türk hukukunda çocuk düşürtme suçu, genel olarak suçun unsurları, ceninin yaşam hakkı ve kadının özgürlüğü gibi çeşitli başlıklar üzerinden değerlendirilmiştir.[5]

---

3 UNICEF Türkiye, 'Çocuk Haklarına Dair Sözleşme' https://www.unicef.org/turkiye/%C3%A7ocuk-haklar%C4%B1na-dair-s%C3%B6zle%C5%9Fme (Erişim Tarihi: 20 Ağustos 2026).

4 Uyumaz ve Avcı (n 2) 594–596.

5 Dönmez (n 1); Kitapçıoğlu (n 2); Serap Keskin Kiziroğlu, 'Türk Ceza Hukukunda Çocuk Düşürtme, Düşürme ve Kısırlaştırma Suçları' (2013) 19(2) Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi 165; Dilek Özge Erdem, 'Çocuk Düşürtme Düzenlemesi' (2016) 65(4) Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 1637.

Ne var ki özellikle gebe kişinin çocuk olduğu durumlarda, çocuk düşürtme suçuna ilişkin düzenlemelerin çocuk hakları bakımından ne gibi sonuçlar doğurduğu ayrıca değerlendirilmesi gereken bir sorun alanı oluşturmaktadır. Bu doğrultuda çalışmanın temel sorusu, TCK m. 99 ve ilgili mevzuat hükümlerinin, özellikle suç sonucu gebe kalan çocuk bakımından çocuğun üstün yararı, görüşünün dikkate alınması ve sağlık ve gelişim hakkı çerçevesinde nasıl değerlendirilmesi gerektiğidir. Çalışmanın amacı, çocuk düşürtme suçunun hukuki yapısını ortaya koymakla birlikte, düzenlemenin gebe çocuk bakımından ortaya çıkardığı sorunları çocuk hakları perspektifinden incelemek ve bu sorunlara yönelik çözüm önerileri geliştirmektir. Bu kapsamda suçun yapısına ilişkin temel meselelerin yanı sıra, özellikle gebe çocuğun gebeliğin sonlandırılmasına ilişkin rızasının hukuki değeri ve yasal temsil sorunu, suç sonucu oluşan gebeliklerde TCK m. 99/6 hükmünün uygulanması, yirmi haftalık sürenin sağlık hizmetine etkili ve zamanında erişim bakımından doğurduğu sonuçlar ile başvuru ve karar usulünde ortaya çıkan sorunlar değerlendirilecektir.

I. ÇOCUK DÜŞÜRTME SUÇUNUN DÜZENLEME ŞEKLİ

Çocuk düşürtme suçu 5237 sayılı TCK'nın özel ceza hükümlerinin yer aldığı İkinci Kitabının Kişilere Karşı Suçlar başlıklı İkinci Kısmının "Çocuk Düşürtme, Düşürme veya Kısırlaştırma" başlıklı Beşinci Bölümünde, 99. maddede düzenleme altına alınmıştır.

Maddenin birinci fıkrasında, rızası olmaksızın bir kadının çocuğunun düşürtülmesi; ikinci fıkrasında, tıbbi bir zorunluluk bulunmamasına rağmen rızası bulunsa dahi gebelik süresi on haftayı geçen bir kadının çocuğunun düşürtülmesi; beşinci fıkrasının birinci cümlesinde, rızayla olsa dahi gebelik süresi on haftayı doldurmamış olan bir kadının çocuğunun yetkili olmayan bir kişi tarafından düşürtülmesi suç olarak tanımlanmıştır.

Maddenin üçüncü ve dördüncü fıkraları, ilgili fıkra hükümlerine atıfla neticesi sebebiyle ağırlaşmış hâlleri düzenleme altına almış; beşinci fıkranın ikinci cümlesinde diğer fıkralarda belirtilen fiillerin yetkili olmayan bir kimse tarafından gerçekleştirilmesi hali daha fazla cezayı gerektiren nitelikli bir hal olarak gösterilmiş; altıncı fıkra hükmünde ise suç sonucu oluşan gebeliklerin belirli koşullar altında sonlandırılmasına ilişkin özel bir hükme yer verilmiştir.

Madde gerekçesinde, çocuk düşürtme suçunun düzenlenmesinde 24.05.1983 tarih ve 2827 sayılı Nüfus Planlaması Hakkında Kanunda (NPHK) yer alan hükümlerin esas alındığı belirtilmiştir. Gebeliğin sonlandırılması sözü edilen Kanun'da rahim tahliyesi olarak ifade edilmiştir. Terminolojik bütünlüğün sağlanması amacıyla çalışmada "rahim tahliyesi" yerine "gebeliğin sonlandırılması" ifadesi tercih edilmiştir.

Bu çerçevede NPHK m. 5'te, gebeliğin onuncu haftası doluncaya kadar annenin sağlığı açısından tıbbi sakınca bulunmaması hâlinde gebeliğin istek üzerine

sonlandırılabileceği; on haftayı aşan gebeliklerde ise gebeliğin annenin hayatını tehdit etmesi veya doğacak çocuk ya da onu takip edecek nesiller bakımından ağır maluliyete neden olabilecek hâllerin bulunması durumunda, Kanunda öngörülen tıbbi koşullar çerçevesinde gebeliğin sonlandırılabileceği düzenlenmiştir.

NPHK m. 5'in üçüncü fıkrasında, derhal müdahale edilmemesi hâlinde kadının hayatını veya hayati organlarından birini tehdit eden acil durumlarda gebeliğin yetkili hekim tarafından sonlandırılabileceği ve müdahaleyi gerçekleştiren hekimin bildirim yükümlülüğü bulunduğu düzenlenmiştir. Maddenin dördüncü fıkrasında ise özellikle acil müdahale hallerinin nelerden ibaret olduğu ve diğer ilgili hususların yönetmelik ile düzenleneceği hükmüne yer verildiği görülmektedir. 02.07.2018 tarihli ve 700 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 73. maddesiyle bu düzenlemede değişiklik yapılarak metnin önceki halinde yer alan "tüzükte" ibaresi "yönetmelikte" şeklinde değiştirilmiştir. Ancak konuya ilişkin yönetmelik henüz çıkarılmamış olup söz konusu düzenlemeler 18.12.1983 tarih ve 18255 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Rahim Tahliyesi ve Sterilizasyon Hizmetlerinin Yürütülmesi ve Denetlenmesine İlişkin Tüzükte (Tüzük) yer almaktadır.[6]

6. madde hükmüne göre, gebeliğin sona erdirilmesi, temel şart olarak gebe kadının rızasını gerekli kılmaktadır. Kişinin ehliyet durumuna göre rıza mekanizması değişkenlik göstermekte; küçüklerde velinin, vesayet altındaki mümeyyiz olmayan kişilerde ise vasi ile birlikte sulh hukuk hâkiminin izni aranmaktadır. Akıl maluliyeti nedeniyle irade beyanında bulunma yetisi olmayan kadınlarda kendi rızasının aranmayacağı öngörülmüş; yasal on haftalık süre içinde gebeliğini kendi iradesiyle sonlandırmak isteyen evli kadınlar bakımından ise eşin muvafakati tamamlayıcı bir koşul olarak düzenlenmiştir. Gebe kadının küçük olması hâlinde, kendi rızasının yanında veli izninin de aranması, küçüğün gebeliğin sonlandırılmasına ilişkin karar üzerindeki iradesinin ne ölçüde dikkate alınacağı sorununu da beraberinde getirmektedir.

Anılan maddenin son fıkrasında, küçük veya kısıtlılar bakımından veli yahut sulh hukuk hâkiminden izin alınmasının zaman alacağı ve gecikmenin hayatı ya da hayati organlardan birini tehlikeye sokacağı acil durumlarda izin şartının aranmayacağı hükme bağlanmıştır. Ancak bu düzenlemede öngörülen tehlike hâli genel hükümler çerçevesinde kınanabilirliği ortadan kaldıran bir durum yaratacağından söz konusu düzenlemenin yapılmış olması hukuk alemine bir yenilik katmamıştır.

Öte yandan, kanun koyucu suç tanımında "çocuk" kavramını kullanmayı tercih etmiştir. TCK'nın "Tanımlar" kenar başlıklı 6. maddesinin (b) bendinde

---

[6] Rahim Tahliyesi ve Sterilizasyon Hizmetlerinin Yürütülmesi ve Denetlenmesine İlişkin Tüzük, RG 18.12.1983/18255. Tüzük m. 8'de rahim tahliyesini gerektiren acil hâller; servikal internal os kapalı olsa dahi kadının yaşamını tehlikeye sokacak ölçüde vajinal kanamanın bulunması, servikal internal osun açık olması, uterustaki gebelik ürününün bir bölümünün düşmesine rağmen kanamanın devam etmesi veya enfeksiyon tehlikesinin bulunması şeklinde belirtilmiştir.

çocuk, henüz on sekiz yaşını doldurmamış kişi olarak tanımlanmaktadır. Ancak burada tanımlarda yer alan çocuk kavramından ayrılmak gerekecektir. Bir diğer ifadeyle TCK m. 99'da kullanılan "çocuk" kavramı, TCK m. 6/1-b'deki teknik anlamından farklı değerlendirilmelidir. Zira TCK m. 99'da kullanılan "çocuk" ifadesi, döllenme ile ana rahmine yerleşip doğuma kadar burada bulunan varlığı[7], yani cenini işaret etmektedir. Kanun koyucunun "cenin" yerine "çocuk" ifadesini tercih etmesinin nedeni, günlük dilde "çocuk düşürtme" ifadesinin yaygın kullanımı olduğu belirtilmektedir.[8]

Diğer taraftan, ceninin canlı bir organizma olarak hukukun koruduğu alana dahil olabilmesi için, tanımından da anlaşıldığı üzere, döllenme neticesinde ana rahmine yerleşmesi gerekmektedir. Bu husus çocuk düşürtme suçunun yasal unsurları itibarıyla oluşup oluşmayacağı yönündeki belirlemelerde de önemli bir yere sahip olacaktır. Ceninin ana rahmine yerleşip tutunmasına nidasyon adı verilmektedir.[9]

II. SUÇLA KORUNAN HUKUKİ DEĞER

Kanunda tanımlanan her suç en az bir değeri hukuken koruma altına almaktadır. Soyut ve manevi nitelik taşıyan bu değer, suçun işlenmesi ile ihlal edilmiş olur.[10] Ayrıca suçla korunan hukuki değer, pozitif ceza normlarının belirlenmesinde de göz önünde bulundurulmaktadır.[11] Bu bağlamda, çocuk düşürtme suçunda korunan hukuki değer için ilk zikredilmesi gereken husus da bu suç ile birden fazla hukuki değerin koruma altına alınmış olmasıdır. Kanuni düzenleme dikkate alındığında, çocuk düşürtme suçuyla korunan hukuki değerler kadının yaşam hakkı, anne olma hakkı, vücut bütünlüğünün korunması, ceninin gelecekteki yaşam hakkı[12], sağlık hakkı ve üreme özgürlüğü ile birlikte devletin nüfus politikasının ve nesillerin geleceğinin de korunması şeklinde sıralanabilir. Bununla birlikte ceninin gelecekteki yaşam hakkı şeklindeki kullanım, ceninin hukuken çocuk olarak kabul edildiği veya çocuklara tanınan hakların doğrudan öznesi olduğu anlamına gelmemektedir.

Çocuk düşürtme suçuyla korunan hukuki değerlerin çeşitliliği, suçun kanuni düzenleniş biçimine de yansımaktadır. Örneğin TCK m.99/1 ve m.99/5 hükümleri göz önüne alındığında, gebelik süresi on haftanın altında olan kadının çocuğunun düşürtülmesi fiilini gerçekleştiren fail, bu işlemi yapmaya yetkili bir kimse olup

---

7 Hakan Hakeri, *Tıp Ceza Hukuku* (5. Baskı, Seçkin Yayıncılık 2024) 261.

8 Keskin Kiziroğlu (n 5) 172.

9 Türk Dil Kurumu, 'Güncel Türkçe Sözlük' www.sozluk.gov.tr (Erişim Tarihi: 15 Aralık 2024).

10 İzzet Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler* (20. Bası, Seçkin Yayıncılık 2024) 178.

11 Yener Ünver, 'Ceza Hukukunda Hukuksal Değer' (çev Barış Erman) (2003) 8 Hukuk Felsefesi ve Sosyolojisi Arkivi 113, 116.

12 Veli Özer Özbek, Koray Doğan ve Pınar Bacaksız, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler* (19. Baskı, Seçkin Yayıncılık 2024) 311; Keskin Kiziroğlu (n 5) 171.

olmadığına göre ayrı ayrı değerlendirmeye tabi tutulmuştur. Burada kadının sağlık hakkının da korunduğu gözetilerek yetkili bir kimse tarafından işlemin yapılması miktar itibarıyla daha hafif bir yaptırıma bağlanmıştır.[13] Benzer biçimde, gebeliğin onuncu haftası dolmadan kadının rızasıyla sonlandırılması suç olarak görülmemişken, gebeliğin onuncu haftasının tamamlanmasından sonra[14] ise ceninin gelecekteki yaşam hakkı korunarak, gebeliğin sonlandırılması cezai müeyyideye bağlanmıştır. Bu düzenleme, kadının kendi bedeni üzerindeki özerkliği ile ceninin gelecekteki yaşamının korunmasının birlikte gözetildiğini göstermektedir.

Çocuk düşürtme suçuyla korunan hukuki değerlerin birden fazla olması, bu değerler arasında bir denge kurulmasını gerekli kılmaktadır. Bu noktada ceninin korunmasının yanı sıra gebe kadının yaşamı, sağlığı, vücut bütünlüğü ve gebeliğin devamına ilişkin iradesi de göz önünde bulundurulmalıdır. Konu çocuk hakları yönünden ele alındığında ise ceninin korunması ile hukuki anlamda çocuk kavramının birbirinden ayrılması gerekir. Doğum öncesi yaşamın korunması, ceninin doğrudan çocuk olarak kabul edildiği anlamına gelmemektedir.[15] Bununla birlikte, gebe kişinin çocuk olması hâlinde konu farklı bir boyut kazanmaktadır. Böyle bir durumda küçüğün yaşamı ve sağlığının yanında üstün yararının gözetilmesi, görüşlerini serbestçe ifade etmesine imkân tanınması ve bu görüşlerin yaşı ve olgunluk derecesine uygun olarak dikkate alınması gerekir.[16]

III. SUÇUN MADDİ UNSURLARI

A. Fiil, Netice ve Nedensellik Bağı

TCK m. 99'da çocuğun düşürtülmesine yönelik fiilin gerçekleştirilme biçimi bakımından herhangi bir sınırlama öngörülmediğinden çocuk düşürtme suçu serbest hareketli bir suçtur.[17] Bu kapsamda gebeliğin sonlandırılmasına yönelik her türlü davranış suçun fiil unsurunu oluşturabilir. Buna karşılık, nidasyon gerçekleşmeden önce gebeliği önlemeye yönelik fiiller ile yardımla üreme yöntemleri kapsamında vücut dışında bulunan embriyonun canlılığını sona erdirmeye yönelik müdahaleler çocuk düşürtme suçunu oluşturmaz.[18] Suçun kural olarak

---

13 Mustafa Ruhan Erdem, Durmuş Tezcan ve Rıfat Murat Önok, *Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku* (21. Baskı, Seçkin Yayıncılık 2023) 299.

14 Uyumaz ve Avcı (n 2) 591.

15 Dönmez (n 1) 102–108.

16 Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Komitesi, *Çocuğun Dinlenilme Hakkına İlişkin 12 No.lu Genel Yorum* (2009) CRC/C/GC/12; Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Komitesi, *Çocuk Haklarının Ergenlik Döneminde Uygulanmasına İlişkin 20 No.lu Genel Yorum* (2016) CRC/C/GC/20.

17 Özgenç (n 10) 187–188; İlhan Üzülmez ve Mahmut Koca, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler* (17. Baskı, Seçkin Yayıncılık 2024) 171–172.

18 Keskin Kiziroğlu (n 5) 173; Fatma Umay Genç, 'Yardımla Üreme Yöntemleri ve Ceza Sorumluluğu' (Yayımlanmamış Doktora Tezi, Hacı Bayram Veli Üniversitesi 2020) 539–540.

icrai davranışla gerçekleştirilebileceği ifade edilmekle birlikte,[19] doktrinde, gebe kadına yönelik gerekli tıbbi müdahalenin yükümlü sağlık personeli tarafından kasten ihmal edilmesi sonucunda ceninin yaşamının sona ermesi hâlinde suçun ihmali davranışla da işlenebileceği belirtilmektedir.[20]

Suçun neticesi, ceninin gebe kadınla olan yaşamsal bağının sona ermesi veya ceninin ölmesidir. Ceninin ölümü müdahale sonucunda anne karnında gerçekleşebileceği gibi, rahimden ayrılmasından sonra da meydana gelebilir; belirleyici olan, canlı cenine yönelik müdahale sonucunda yaşamsal fonksiyonlarının sona ermesidir.[21] Neticeli bir suç olması nedeniyle failin meydana gelen neticeden sorumlu tutulabilmesi için gerçekleştirilen fiil ile ceninin yaşamının sona ermesi arasında nedensellik bağının bulunması gerekir.

B. Fail

TCK m. 99/1'de düzenlenen, rızası olmaksızın bir kadının çocuğunun düşürtülmesi ile m. 99/2'de düzenlenen, tıbbi bir zorunluluk bulunmamasına rağmen gebelik süresi on haftayı geçen bir kadının çocuğunun düşürtülmesi suçlarının faili, gebe kadın dışında herkes olabilir. Bu nedenle söz konusu suçlar özgü suç niteliğinde değildir.[22] TCK m. 99/5 bakımından ise rızaya dayalı olsa dahi gebelik süresi on haftayı doldurmamış bir kadının çocuğunun yetkili olmayan kişi tarafından düşürtülmesi suç olarak düzenlendiğinden, failin belirlenmesi "yetkili kişi" kavramının tespitini gerektirmektedir.

TCK m. 99'da gebeliği sonlandırmaya yetkili kişilerin kimler olduğu açıkça belirtilmediğinden, bu hususun NPHK ve ilgili mevzuat hükümleri birlikte değerlendirilerek belirlenmesi gerekir. NPHK'nın gebeliğin sona erdirilmesini düzenleyen 5. maddesinde, gebeliğin onuncu haftası doluncaya kadar annenin sağlığı açısından tıbbi sakınca olmadığı takdirde istek üzerine gebeliğe son verileceği belirtilmiş, ancak bu işlemi gerçekleştirmeye yetkili kişilerin kimler olduğu düzenlenmemiştir. Gebelik süresinin on haftayı aşması hâlinde ise gerekli şartlar sağlanmak kaydıyla gebeliğin sonlandırılmasına ilişkin olarak doğum ve kadın hastalıkları uzmanı ile ilgili daldan bir uzmanın gerekçeli raporları aranmaktadır. Derhal müdahale edilmesi gereken acil hâllerde ise gebeliğin, durumu tespit eden yetkili hekim tarafından sonlandırılabileceği hükme bağlanmıştır.

Gebeliğin sonlandırılmasında yetkili kişilerin belirlenmesi bakımından NPHK m. 5 hükmü tek başına yeterli olmadığından belirsizliğin giderilebilmesi ancak Tüzük hükümlerinin incelenmesi ile mümkündür. Zira Tüzük, gebeliğin süresi ve

---

19 Hakeri (n 7) 266.

20 Candan Yılmaz, 'Çocuk Düşürtme ve Düşürme Suçları' (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi 2019) 84–85.

21 Özbek, Doğan ve Bacaksız (n 12) 313–314; Hakeri (n 7) 267; Keskin Kiziroğlu (n 5) 174.

22 Aksi yönde görüş için bkz Keskin Kiziroğlu (n 5) 171, 178.

uygulanacak yönteme göre müdahaleyi gerçekleştirebilecek sağlık personeline ilişkin ayrıntılı düzenlemelere yer vermektedir. Bu kapsamda Tüzüğün "On haftayı geçmeyen gebeliklerde rahim tahliyesi" kenar başlıklı 3. maddesi uyarınca, gebeliğin onuncu haftası doluncaya kadar kadın hastalıkları ve doğum uzmanları tarafından kadının sağlığı açısından tıbbi sakınca olmadığı takdirde, istek üzerine, gebelik sonlandırılabilecektir. Bununla birlikte, Sağlık Bakanlığı'nca açılan eğitim merkezlerinde kurs görerek yeterlik belgesi almış pratisyen hekimler de kadın hastalıkları ve doğum uzmanının denetim ve gözetiminde, vakum aspirasyon yönteminin kullanıldığı küçük cerrahi müdahale yöntemiyle gebeliği sonlandırmaya yetkili kılınmıştır.

Tüzüğün "On haftayı geçen gebelikte rahim tahliyesi" kenar başlıklı 5. maddesinde, gebelik süresinin on haftayı geçmesi halinde gebeliğe son verilemeyeceği belirtilerek on haftadan fazla gebelik durumu varsa ancak Tüzüğe ekli (2) sayılı listede sayılan hastalıklardan birinin bulunması halinde, kadın hastalıkları ve doğum uzmanı tarafından rahim tahliyesi yapılabileceği hükmüne yer verilmiştir. Ekli listede sayılan hastalıkların tespitinin ise kadın hastalıkları ve doğum uzmanıyla söz konusu hastalıkla ilgili uzmanlık dalından bir hekimin birlikte hazırlayacakları, kesin klinik ve laboratuvar bulgulara dayanan, gerekçeli raporlarla saptanması gerekecektir.

Tüzüğün "Acil hallerde rahim tahliyesi" kenar başlıklı 7. maddesinde de, derhal müdahale edilmediği takdirde kadının hayatını ya da hayati organlarından birini tehdit eden acil hallerde kadın hastalıkları ve doğum uzmanlarınca gebeliğin sonlandırılacağı hükmüne yer verildiği görülmektedir.

Bu itibarla, yetkili kimsenin kim olduğu sorusuna gebeliğin süresi ve gebelikten kaynaklanan özellikler dikkate alınarak Tüzük hükümlerine göre cevap vermek mümkündür. Dolayısıyla yukarıda bahsi geçen düzenlemeler birlikte değerlendirildiğinde, TCK m. 99/5 bakımından "yetkili kişi" kavramının yalnızca kişinin hekim olup olmamasına göre belirlenemeyeceği anlaşılmaktadır. Gebeliğin süresi, müdahaleyi gerçekleştiren kişinin uzmanlığı veya sahip olduğu yeterlik belgesi, uygulanacak yöntem ve işlemin gerçekleştirildiği yer, kişinin müdahaleye yetkili olup olmadığının belirlenmesinde birlikte dikkate alınmalıdır.

C. Konu

Çocuk düşürtme suçunun konusu, düşürtülen cenin ve gebeliği sonlandırılan kadındır.[23] Suçun oluşabilmesi için müdahale sırasında ceninin canlı ve gebe kadının hayatta olması gerekir. Bu nedenle yaşamsal fonksiyonu bulunmayan cenin veya hayatta olmayan gebe kadın üzerinde çocuk düşürtme suçunun işlenmesi

[23] Özbek, Doğan ve Bacaksız (n 12) 312; Keskin Kiziroğlu (n 5) 172. Suçun konusunun sadece düşürtülen çocuk olduğu yönündeki görüş için bkz Zeki Hafızoğulları ve Muharrem Özen, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler: Kişilere Karşı Suçlar* (US-A Yayıncılık 2022) 119.

mümkün değildir. Ceninin anne ile olan yaşamsal bağının sona ermesi veya ölmesi nedeniyle çocuk düşürtme suçu zarar suçu niteliğindedir.

Cenin sıfatı, ceninin ölmesi veya doğumun gerçekleşmesiyle sona ermektedir. Nidasyondan doğuma kadar canlılığını sürdüren cenin bakımından doğumun erken gerçekleşmesi veya çocuğun engelli olarak dünyaya gelmesi suçun konusu bakımından belirleyici değildir. Doğum neticesinde dünyaya gelen çocuğun yaşamsal fonksiyonlarını devam ettirme kabiliyeti bulunmasına rağmen gerçekleştirilen bir müdahaleyle bu fonksiyonların sona erdirilmesi, öldürme suçlarını gündeme getirebilecektir.[24]

Doğumun hangi aşamasından itibaren cenin sıfatının sona erdiği ve insan yaşamına karşı suçların korumasının başladığı konusunda doktrinde farklı görüşler bulunmaktadır. Bir görüş, doğumun başlamasıyla birlikte artık ceninden değil insandan söz edilmesi gerektiğini ve bu aşamadan sonra yaşama yönelik fiillerin öldürme suçları kapsamında değerlendirilmesi gerektiğini kabul etmektedir. Diğer görüşe göre ise cenin niteliği canlı doğumun gerçekleşmesiyle sona ermektedir.[25] Bu iki yaklaşım arasındaki farklılık, özellikle doğum sürecinde gerçekleştirilen fiillerin çocuk düşürtme suçu mu yoksa öldürme suçu mu oluşturacağının belirlenmesi bakımından önem taşımaktadır.

Kanaatimizce çocuk düşürtme suçu ile öldürme suçları arasındaki sınırın belirlenmesinde doğumun başlaması değil, canlı doğumun gerçekleşmesi esas alınmalıdır. Bu bakımdan doğum, çocuğun anne bedeninden tamamen ayrılması ve bu ayrılmanın ardından yaşam belirtisi göstermesiyle gerçekleşmiş kabul edilmelidir. Dolayısıyla doğal doğumda yalnızca doğum sancılarının başlaması veya çocuğun doğum kanalına girmesi, sezaryen doğumda ise ameliyata başlanması, karın veya rahim duvarının açılması tek başına cenin sıfatını sona erdirmez. Her iki doğum yönteminde de belirleyici ölçüt, çocuğun anne bedeninden tamamen ayrılarak canlı olarak dünyaya gelmesidir. Bu nedenle doğal doğum ile sezaryen doğum arasında ceza hukuku bakımından farklı bir ölçütün benimsenmesine gerek bulunmamaktadır. Böyle bir yaklaşım, çocuk düşürtme suçu ile öldürme suçları arasındaki sınırın doğum yöntemine bağlı olarak değişmesini önlediği gibi suçta ve cezada kanunilik ilkesi bakımından da daha belirli bir ölçüt sağlamaktadır.

Doktrinde doğumun hangi aşamasından itibaren cenin sıfatının sona erdiği konusunda farklı görüşler bulunmakla birlikte, doğmuş bir yaşamın söz konusu olduğu durumda artık çocuk düşürtme suçundan değil, fiilin niteliğine göre kişiye karşı diğer suçlardan söz edilecektir.[26]

---

[24] Hakeri (n 7) 263.

[25] Ömer Çelen, 'Ölüm Yardımı Açısından Hekimin Sorumluluğu' (2007) 2(3–4) Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 51, 54.

[26] Keskin Kiziroğlu (n 5) 172–173; Eda Duran ve Müslüm Turan, 'Embriyonun Hukuki Durumuna Genel Bir Bakış' (2025) 61 Türkiye Adalet Akademisi Dergisi 587, 616–617.

D. Mağdur

Ceza hukuku bakımından mağdur, suçun maddi unsurlarından biri olmakla birlikte suçun konusu ile aynı kavram değildir. Dar anlamda mağdur, suçun konusunun kendisine ait olduğu canlı gerçek kişi; geniş anlamda ise toplumu oluşturan bireyler olarak ifade edilmektedir.[27] Mağdur kavramı suçun konusu ile ilişkilendirilerek açıklansa da suçla korunan hukuki değerle de irtibatlıdır.[28] Nitekim mağdurun belirlenmesinde suçla korunan hukuki değerin tespiti önem taşımakta ve bu değer veya menfaatin ait olduğu kişi mağdur olarak kabul edilmektedir.[29] Bu bağlamda suçun konusu, korunan hukuki değer ve mağdur birbirinden ayrılmalı; hukuken korunan varlık veya menfaatin ihlali de fiilin dış dünyada meydana getirdiği doğal neticeyle özdeşleştirilmemelidir.[30]

Doktrinde çocuk düşürtme suçunun mağdurunun cenin olduğunu savunan görüşler[31] bulunmakla birlikte, kanaatimizce bu suçun mağduru gebe kadın ve sınırlı bir durumda toplumu oluşturan bireyler olabilecektir. Nitekim 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 28. maddesi uyarınca kişilik, çocuğun tam ve sağ doğumuyla başlamaktadır. Bu nedenle cenin çocuk düşürtme suçunun konusunu oluşturmakla birlikte suçun mağduru olarak nitelendirilmemelidir. Bununla birlikte, ceninin suçun mağduru olarak kabul edilmemesi, doğum öncesi yaşamın hukuk düzeni tarafından korunmadığı anlamına gelmemektedir.[32]

Çocuk düşürtme suçunun mağdurunun cenin olduğu yönündeki görüşlerin temel noktalarından birisi de, TCK'nın 99/2. maddesinde yer alan tıbbi zorunluluk bulunmaksızın on haftadan fazla olan gebeliğin sonlandırılmasına rıza gösteren kadının cezalandırılmasıdır. Ancak bu düzenlemenin tek başına ceninin mağdur olduğu sonucunu doğurduğu kanaatinde değiliz. Yukarıda suçla korunan hukuki değere ilişkin yapılan açıklamalar da dikkate alındığında, bu durumda korunan hukuki değerlerden birinin toplumun ve nesillerin geleceği olduğu, buna bağlı olarak mağdurun da toplumu oluşturan bireyler olarak değerlendirilebileceği kanaatindeyiz. Böylece TCK m. 99/2 bakımından gebeliğin sonlandırılmasına rıza gösteren kadın fail konumunda bulunurken, fail ve mağdur sıfatlarının aynı kişide birleştiği sonucuna varılması da gerekmemektedir.

---

27 Özgenç (n 10) 226; Üzülmez ve Koca (n 17) 115; Cumhur Şahin ve Neslihan Göktürk, *Ceza Muhakemesi Hukuku* (15. Bası, Seçkin Yayıncılık 2024) 148.

28 Murat Aydın, *Ceza Hukukunda Mağdur Kavramı, Mağdur Hakları ve Mağdurların Korunması* (On İki Levha Yayıncılık 2023) 51.

29 Enes Yılmaz, *Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukukunda Mağdur* (Adalet Yayınevi 2024) 253-254.

30 Yaprak Öntan, *Ceza Hukukunda Davranış ve Netice* (Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü 2020) 314, 342.

31 Erdem, Tezcan ve Önok (n 13) 300; Keskin Kiziroğlu (n 5) 186.

32 Eda Gülsüm Karasaç, 'Ceninin Yaşama Hakkı' (2022) 71(3) Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 1051, 1063–1065; Duran ve Turan (n 26) 616–617.

Taşıyıcı annelik bakımından ise suçun gebe kadının vücut bütünlüğü ve gebeliğin devamına ilişkin iradesiyle bağlantısı dikkate alındığında, mağdurun gebeliği fiilen taşıyan kadın olduğu ve biyolojik annenin suçun mağduru olarak kabul edilemeyeceği belirtilmektedir.[33] Bununla birlikte Türk hukuk sisteminde taşıyıcı annelik müessesesi kabul görmemektedir.[34]

IV. SUÇUN MANEVİ UNSURU

Çocuk düşürtme suçu ancak kasten işlenebilir. Suçun taksirli şekli kanunda ayrıca düzenlenmediğinden, temel fiilin taksirle gerçekleştirilmesi TCK m. 99 kapsamında cezalandırılmaz.[35] Suçun doğrudan kastla işlenmesi mümkün olduğu gibi olası kastla işlenmesi de mümkündür. Bu bağlamda, ilk olarak failin kadının gebe olduğunu bilmesi gerekir. Bunun yanında kast, suçun kanuni tanımında yer alan diğer unsurları da kapsamalıdır. Bu doğrultuda failin TCK m. 99/1 bakımından kadının rızasının bulunmadığını; TCK m. 99/2 bakımından gebelik süresinin on haftadan fazla olduğunu ve gebeliğin sonlandırılmasını gerektiren tıbbi bir zorunluluğun bulunmadığını bilmesi gerekir. TCK m. 99/5 kapsamında ise failin gebelik süresine ilişkin koşulları bilmesi ve gebeliğin sonlandırılması konusunda yetkili olmadığının farkında olması gerekir. Ayrıca fail, sergilediği davranışlarla gebeliği sona erdirebileceğini öngörmüş olmalıdır.

Diğer taraftan fail, rızası olmaksızın kadının gebeliğini sonlandırırken ya da tıbbi zorunluluk bulunmadığı halde gebelik süresi on haftadan fazla olan kadının gebeliğini sonlandırırken mağdur beden veya ruh sağlığı bakımından bir zarara uğramışsa ya da mağdurun ölümüne sebebiyet vermişse fail neticesi sebebiyle ağırlaşmış suç hükümlerinden (TCK m. 99/3-4) sorumlu tutulacaktır. Failin meydana gelen ağır neticeden sorumlu tutulabilmesi için TCK m. 23 kapsamında en azından taksirle hareket etmiş olması gerekir.[36]

V. HUKUKA AYKIRILIK

TCK m. 99 kapsamında kadının gebeliğin sonlandırılmasına ilişkin rızası, bir hukuka uygunluk nedeni olmaktan ziyade suçun tipikliğine ilişkin bir unsur olarak değerlendirilmektedir.[37] Bu nedenle rızanın varlığı veya yokluğu suçun oluşumunu doğrudan etkilemekte; kanuni düzenlemenin rızaya hukuki sonuç

---

33 Erdem, Tezcan ve Önok (n 13) 300; Genç (n 18) 541; Sahir Erman ve Çetin Özek, *Ceza Hukuku Özel Bölüm: Kişilere Karşı İşlenen Suçlar* (Dünya Yayınevi 1994) 192.

34 Didem Kayalı, 'Milletlerarası Taşıyıcı Annelik Sonucu Doğan Çocuğun Soybağına Uygulanacak Hukuk' (2024) 44(1) Public and Private International Law Bulletin 221, 224.

35 Keskin Kiziroğlu (n 5) 175.

36 Özgenç (n 10) 298.

37 Oğuz Erdoğan, *Rızanın Ceza Hukuku Sorumluluğu Üzerindeki Etkisi* (Seçkin Yayıncılık 2021) 217; Keskin Kiziroğlu (n 5) 173.

bağladığı hâllerde geçerli rızanın bulunması tipikliği ortadan kaldırmaktadır.[38] Bununla birlikte, gebelik süresinin on haftayı aşması hâlinde kadının rızası tek başına yeterli olmayıp gebeliğin sonlandırılabilmesi için kanunda öngörülen diğer koşulların da bulunması gerekir.

Bu noktada, gebeliğin sonlandırılmasına ilişkin rızanın kim tarafından ve hangi koşullarda açıklanabileceğinin NPHK hükümleri çerçevesinde ayrıca değerlendirilmesi gerekmektedir.

Gebeliğin sonlandırılmasına ilişkin rızanın kim tarafından açıklanacağı konusunda doktrinde farklı görüşler bulunmaktadır. Bir görüşe göre rıza, kişiye sıkı sıkıya bağlı bir hak olduğundan, kişinin algılama yeteneğine sahip bir küçük veya kısıtlı olması durumunda dahi rıza açıklamasını kendisinin yapabilmesi gerekir. Aynı görüş doğrultusunda, kadın evli ise eşinin muvafakatinin aranmasına da gerek bulunmamakta; ancak algılama yeteneği olmayan kimseler yönünden yasal temsilcinin bu kimselerin yararını gözetme yükümlülüğü bulunmaktadır.[39] Buna karşılık diğer görüş, rıza açıklaması yönünden NPHK hükümlerinin göz önüne alınması gerektiğini kabul etmektedir.[40]

Görüşler arasındaki farklılık, evli kadının gebeliğinin sonlandırılması bakımından daha açık biçimde ortaya çıkmaktadır. Örneğin dokuz haftalık gebe bir kadının, eşinin muvafakati bulunmaksızın gebeliğini sonlandırmak üzere yetkili bir hekime başvurması hâlinde, rızanın kişiye sıkı sıkıya bağlı bir hakkın kullanılması olduğu yönündeki görüş benimsendiğinde kadının kendi rızası yeterli kabul edilecektir. Buna karşılık NPHK m. 6 hükümlerinin uygulanması gerektiği kabul edildiğinde, evli kadının gebeliğinin sonlandırılabilmesi için eşinin muvafakatinin de bulunması gerekmektedir.

NPHK'da evli kadın bakımından eş muvafakati açıkça öngörülmüş olmakla birlikte, gebeliğin kadının bedeni ve sağlığı üzerindeki doğrudan etkisi dikkate alındığında bu koşul tartışmaya açıktır. Gebeliğin devam ettirilmesi veya sonlandırılmasına ilişkin karar, öncelikle gebe kadının vücut bütünlüğü ve kişisel özerkliği ile bağlantılıdır. Bu nedenle eşin muvafakatinin, kadının gebeliğin sonlandırılmasına ilişkin iradesinin hukuki sonuç doğurması bakımından belirleyici hâle gelmesinin, kişiye sıkı sıkıya bağlı hakların niteliğiyle bağdaştırılması güçtür.[41]

Gebe kadının çocuk olması hâlinde rızaya ilişkin değerlendirme ayrıca önem kazanmaktadır. NPHK m. 6'da küçüklerde gebeliğin sonlandırılabilmesi için küçüğün rızasının yanında velinin izni de aranmaktadır. Bununla birlikte, gebeliğin devamı veya sonlandırılması doğrudan küçüğün bedeni ve sağlığı üzerinde sonuç doğurduğundan, küçüğün bu konudaki iradesinin de ayrıca dikkate alınması gerekir.

---

38 Özbek, Doğan ve Bacaksız (n 12) 317.

39 Keskin Kiziroğlu (n 5) 173–174; Özbek, Doğan ve Bacaksız (n 12) 317.

40 Özgenç (n 10) 374–375; Erdoğan (n 37) 217.

41 Uyumaz ve Avcı (n 2) 629.

Küçüğün rızasına ilişkin bu sorun, gebeliğin bir suç sonucunda meydana gelmesi hâlinde daha da önem kazanmaktadır. TCK m. 99/6'da, kadının mağduru olduğu bir suç sonucu gebe kalması durumunda, gebelik süresi yirmi haftadan fazla olmamak ve kadının rızası bulunmak koşuluyla gebeliğin sona erdirilmesi cezalandırılmamıştır. Bu düzenleme bakımından gebe kadının çocuk olması hâlinde, çocuğun kendi rızasının hukuki değeri ve bu rızanın yanında yasal temsilcinin izninin aranıp aranmayacağı ayrıca değerlendirilmelidir.

TCK m. 99/6'da gebeliğin sonlandırılması bakımından kadının rızası aranmakla birlikte, gebe kadının çocuk olması hâlinde yasal temsilcinin izninin gerekip gerekmediğine ilişkin açık bir düzenlemeye yer verilmemiştir. Bu durumda NPHK m. 6'da küçükler bakımından öngörülen veli izni şartının TCK m. 99/6 kapsamında da uygulanıp uygulanmayacağı tartışmalıdır. Sorun, özellikle suç sonucu gebe kalan ve gebeliği TCK m. 99/6'da öngörülen yirmi haftalık süreye yaklaşmış bir çocuk bakımından daha belirgin hâle gelmektedir. Böyle bir durumda yasal temsilcinin izin vermemesi nedeniyle ortaya çıkabilecek gecikme, yirmi haftalık sürenin geçirilmesine ve küçüğün kanunun tanıdığı imkândan fiilen yararlanamamasına yol açabilecektir. Ancak suç sonucu oluşan bir gebelikte, ayırt etme gücüne sahip küçüğün gebeliğin devamına veya sonlandırılmasına ilişkin iradesinin öncelikle dikkate alınması gerekir. Aksi yöndeki bir yaklaşım, küçüğün kendi bedeni ve sağlığı üzerinde doğrudan sonuç doğuran bir konuda iradesinin yasal temsilcinin kararına bağlı hâle gelmesine neden olacaktır.

Bu çerçevede, TCK m. 99/6 kapsamında gebe küçüğün ayırt etme gücüne sahip olması hâlinde, gebeliğin sonlandırılmasına ilişkin kendi iradesine öncelik tanınması gerektiği kanaatindeyiz. Nitekim söz konusu hükümde gebeliğin sonlandırılması için "kadının rızası" açıkça aranmış, küçükler bakımından ayrıca yasal temsilcinin iznine ilişkin bir koşula yer verilmemiştir. Suç sonucu oluşan gebeliğin doğrudan çocuğun bedeni, sağlığı ve gelişimi üzerinde sonuç doğurması ile çocuğun görüşünün yaşı ve olgunluk düzeyine uygun biçimde dikkate alınması gereği birlikte değerlendirildiğinde, yasal temsilcinin iradesinin ayırt etme gücüne sahip çocuğun iradesinin önüne geçirilmesi uygun değildir. Bu nedenle TCK m. 99/6 kapsamında ayırt etme gücüne sahip çocuğun gebeliğin sonlandırılmasına rıza göstermesi hâlinde ayrıca yasal temsilcinin izninin aranmaması gerektiği kanaatindeyiz.[42]

VI. KUSURLULUK VE HATA

TCK m. 99 bakımından gebeliğin sonlandırılmasını gerektiren tıbbi zorunluluğun bulunup bulunmadığının somut olayın koşullarına göre belirlenmesi gerekir. Nitekim madde gerekçesinde de tıbbi zorunluluğun varlığının tıp biliminin verilerine göre tespit edileceği belirtilmiştir. Doktrinde ayrıca, tıbbi zorunluluğun

[42] Meral Ekici ve Özlem Çelik Başbozkurt, 'Suç Sonucu Oluşan Gebeliğin Sonlandırılmasına İlişkin Düzenlemenin (TCK m. 99/6) Belirsizliği ve Yarattığı Sorunlar' (2025) 63 Türkiye Adalet Akademisi Dergisi 97, 125–126.

değerlendirilmesinde tıbbi deontoloji kuralları ile kadın ve ceninin sağlığının ayrı ayrı gözetilmesi gerektiği ifade edilmektedir.[43]

NPHK ve ilgili mevzuatta tıbbi zorunluluğa işaret eden düzenlemeler bu değerlendirmede yol gösterici olmakla birlikte,[44] özellikle Tüzüğe ekli cetvelde yer alan, kadının hayatını veya hayati organlarından birini tehdit eden ya da çocuk bakımından tehlike oluşturan hastalık ve durumların bütün olasılıkları tükettiği kabul edilmemelidir.

NPHK m. 6/3'te ise rızanın alınmasının zaman gerektirdiği ve derhal müdahale edilmemesi hâlinde gebe kadının hayatının veya hayati organlarından birinin tehdit altında bulunduğu acil durumlarda izin şartı aranmamaktadır. Doktrinde bu düzenleme varsayılan rızanın kanuna yansıması olarak değerlendirilmektedir.[45] Bununla birlikte, bu hüküm kusurluluğu ortadan kaldıran genel bir hâl olarak değil, acil tıbbi müdahalelerde rıza ve izin koşullarının uygulanmasına ilişkin özel bir düzenleme olarak ele alınmalıdır.

TCK m. 99/6'da suç sonucu oluşan gebeliğin belirli koşullar altında sonlandırılmasının cezalandırılmayacağı öngörülmüş olmakla birlikte, hükmün hukuki niteliğinin doğrudan "kusurluluğu ortadan kaldıran özel bir zorunluluk hâli" olarak kabul edilmesi isabetli değildir. Hükmün suç sonucu gebe kalan kişi, özellikle de gebe çocuk bakımından doğurduğu sonuçlar ile hukuki niteliği, aşağıda TCK m. 99/6'ya ilişkin değerlendirmeler kapsamında ayrıca ele alınacaktır.

Çocuk düşürtme suçu bakımından hata, özellikle kadının gebe olması, gebelik süresi veya rızasının bulunup bulunmadığı gibi suçun kanuni tanımında yer alan maddi unsurlara ilişkin olabilir. Failin bu unsurlardan birini bilmemesi hâlinde TCK m. 30/1 uyarınca kasten hareket ettiği kabul edilemez. Bunun yanında, gebeliğin sonlandırılmasını gerektiren tıbbi zorunluluğun bulunduğu konusunda kaçınılmaz bir hataya düşülmesi hâlinde TCK m. 30/3 hükümleri uygulanacaktır.

VII. SUÇUN ÖZEL GÖRÜNÜŞ BİÇİMLERİ

A. Teşebbüs

Çocuk düşürtme suçu neticeli bir suç olduğundan teşebbüse elverişlidir. Gebeliğin sonlandırılmasına yönelik elverişli hareketlerin doğrudan icrasına başlanmasına rağmen, failin elinde olmayan nedenlerle ceninin gebe kadınla yaşamsal bağının sona ermemesi veya ceninin ölmemesi hâlinde suç teşebbüs aşamasında kalır.

Gebeliğin sonlandırılması amacıyla ilaç temin edilmesi, doktorla görüşülmesi veya hastaneye yatış yapılması gibi davranışlar hazırlık hareketi olarak değerlendirilirken,

---

43 Özgenç (n 10) 376.

44 Yener Ünver, 'Türk Ceza Hukuku Açısından Çocuk Düşürtme ve Düşürme Suçları' (2009) 6(2) Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 173, 191–192; Keskin Kiziroğlu (n 5) 181.

45 Hakeri (n 7) 273.

kadının gebeliğin sonlandırılmasına yönelik müdahaleye hazırlanması icra hareketlerinin başlangıcı olarak kabul edilebilir. [46]

Çocuk düşürtme suçuna teşebbüsten söz edilebilmesi için failin kastının gebeliğin sonlandırılmasını da kapsaması gerekir. Bu husus özellikle gebe kadına yönelik kasten yaralama fiillerinde önem taşımaktadır. Failin kastının ceninin düşürtülmesine yönelik olup olmadığı somut olayın koşullarına göre belirlenmeli; bu kastın bulunmadığı hâllerde fiilin TCK m. 87'de düzenlenen neticesi sebebiyle ağırlaşmış yaralama hükümleri kapsamında değerlendirilip değerlendirilemeyeceği ayrıca incelenmelidir.[47]

B. İştirak

Çocuk düşürtme suçunda iştirak bakımından genel hükümler uygulanmakla birlikte, TCK m. 99/2'de gebe kadın yönünden özel bir düzenlemeye yer verilmiştir. Tıbbi bir zorunluluk bulunmamasına rağmen on haftadan fazla olan gebeliğin kadının rızasıyla sonlandırılması hâlinde gebe kadın da aynı fıkra uyarınca cezalandırılmaktadır. Bu nedenle gebe kadın, gebeliğin sonlandırılmasına rıza göstermesi nedeniyle azmettiren olarak değil, TCK m. 99/2'de kendisi bakımından öngörülen özel hüküm çerçevesinde sorumlu tutulacaktır.[48]

C. İçtima

Toplumu oluşturan bireylerin mağduru olduğu suçlarda işlenen fiilin bir gerçek kişinin mağduriyetine yol açması halinde gerçek içtima hükümlerinin uygulanması gerekir.[49] Bu doğrultuda suçun mağduru gebe bir kadın ve toplumu oluşturan bireyler olduğu durumda tek bir fiille birden fazla gebe kadına karşı çocuk düşürtme suçunun işlenmesi hâlinde zincirleme suç hükümleri uygulanmamalıdır. Ancak TCK m. 99/2 kapsamında rızaya dayalı çocuk düşürtme suçunda suçun mağdurunun sadece toplumu oluşturan bireyler olduğu durumda ve tek bir fiil ile birden fazla gebe kadına karşı çocuk düşürtme suçunun işlenmesi halinde, TCK m. 43/1'de belirtilen mağduru belli olamayan suçlarda zincirleme suç hükümlerinin uygulanabileceği hükmünün göz önünde bulundurulması gerekmektedir.

Çocuk düşürtme fiilinin yetkili olmayan bir kişi tarafından gerçekleştirilmesi hâlinde 1219 sayılı Kanun m. 25 ile TCK m. 99 arasındaki ilişkinin de belirlenmesi gerekir. TCK m. 99'da yetkili olmayan kişinin çocuk düşürtmesi ayrıca düzenlendiğinden, bu hüküm 1219 sayılı Kanun m. 25 karşısında özel norm niteliğindedir. Bu nedenle

---

46 Keskin Kiziroğlu (n 5) 175.

47 Yargıtay 9. Ceza Dairesi, E 2023/11407, K 2023/8711, 20 Aralık 2023. Kararda, sanığın mağdureyi çocuk düşürme kastıyla yaraladığı hususunda şüphe bulunduğu belirtilerek, ilk derece mahkemesince çocuk düşürtme suçuna teşebbüsten kurulan hükmün bozulmasına karar verilmiştir.

48 Sibel Can, 'Çocuk Düşürtme Suçunun Suç Sonucu Oluşan Gebelikler Açısından Değerlendirilmesi' (2015) 1 Ankara Barosu Dergisi 81, 93–94.

49 Üzülmez ve Koca (n 17) 541.

söz konusu durumda ayrıca yetkisiz hekimlik suçundan sorumluluk doğmayacağı kabul edilmektedir.[50]

İçtima bakımından üzerinde durulması gereken bir diğer konu, TCK m. 87/2-e ile TCK m. 99 arasındaki ilişkidir. Gebe bir kadına yönelik kasten yaralama fiili sonucunda gebeliğin sona ermesi durumunda uygulanacak hükmün belirlenmesi failin kastına bağlıdır. Fail yalnızca kadını yaralama kastıyla hareket etmiş ancak yaralama sonucunda gebelik sona ermişse TCK m. 87/2-e hükmü uygulanacaktır.[51] Buna karşılık failin kastı gebeliğin sonlandırılmasını da kapsıyorsa fiilin TCK m. 99 kapsamında değerlendirilmesi gerekir. Bu nedenle gebeliğin sona erdiği durumlarda failin neye yönelik kastla hareket ettiğinin somut olayın özelliklerine göre belirlenmesi gerekir.

TCK m. 82/1-f hükmü 2022 yılında 7406 sayılı Kanun'la değiştirilmiş ve "gebe olduğu bilinen kadına karşı" ibaresinin yerine "kadına karşı" ibaresi getirilmiştir. Böylece kadının gebe olması ve failin gebeliği bilmesi nitelikli hâlin uygulanması bakımından önemini kaybetmiştir. Bununla birlikte TCK m. 87/2-e'de kasten yaralama sonucunda çocuğun düşmesi ayrıca düzenlenmişken, kasten öldürme bakımından gebeliğin sona ermesine ilişkin benzer bir düzenlemeye yer verilmemiştir. Kanaatimizce bu farklılık, ceninin ceza hukuku kapsamında korunması bakımından isabetli görünmemektedir. Zira gebe kadının öldürülmesiyle birlikte gebeliğin de sona ermesi hâlinde, cenine yönelik hukuki korumanın ihlali mevcut düzenlemede ayrıca karşılık bulmamaktadır.

VIII. SUÇ SONUCU OLUŞAN GEBELİKLERDE TCK M. 99/6 VE UYGULAMA SORUNLARI

A. TCK m. 99/6'nın Uygulanma Koşulları ve Hukuki Niteliği

TCK m. 99/6'da, kadının mağduru olduğu bir suç sonucu gebe kalması hâlinde gebeliğin sonlandırılmasına ilişkin özel bir düzenlemeye yer verilmiştir. Hükmün uygulanabilmesi için gebeliğin bir suç sonucu meydana gelmiş olması, gebelik süresinin yirmi haftadan fazla olmaması, kadının rızasının bulunması ve gebeliğin uzman hekimler tarafından hastane ortamında sonlandırılması gerekmektedir. Bu şartların birlikte gerçekleşmesi hâlinde gebeliği sonlandıran kişiye ceza verilmez.

Yargıtay 14. Ceza Dairesi de suç sonucu oluşan gebeliklerde TCK m. 99/6'nın uygulanması gerektiğine işaret etmiştir. On beş yaşından küçük bir çocuğun cinsel istismar sonucu gebe kaldığı ve gebeliğin on beşinci haftada sonlandırıldığı olayda Daire, suç sonucu oluşan gebeliğe ilişkin koşullar dikkate alınarak TCK

---

50 Emre Dizdar, 'Yetkisiz Hekimlik Suçu (1219 Sayılı Kanun m. 25)' (2019) 38 Türkiye Adalet Akademisi Dergisi 295, 306–307.

51 Cengiz Topel Çiftçioğlu, 'Türk Ceza Kanunu'nda Çocuk Düşürtme ve Düşürme Suçu' (2024) 172 Türkiye Barolar Birliği Dergisi 67, 91; Dönmez (n 1) 131.

m. 99/6'nın uygulanmasının değerlendirilmemesini bozma nedeni saymıştır.[52] Bu karar, özellikle çocuk mağdurlar bakımından gebeliğin oluşumuna neden olan suçun ve gebelik süresinin tespitinin, TCK m. 99/6'nın uygulanmasında taşıdığı önemi göstermektedir.

TCK m. 99/6'da yer alan düzenleme doktrinde "suç endikasyonu" olarak da adlandırılmaktadır.[53] Hükmün hukuki niteliği bakımından ise düzenlemenin özel bir zorunluluk hâli oluşturduğu ve suç sonucu gebe kalan kadının içinde bulunduğu zorunluluk durumundan gebeliği sonlandıran uzman hekimin de yararlanacağı ifade edilmektedir.[54] Bununla birlikte, hükmün hukuki niteliğinin doğrudan kusurluluğu ortadan kaldıran özel bir zorunluluk hâli olarak kabul edilmesi tartışmaya açıktır. Nitekim TCK m. 99/6'nın hukuki niteliği konusunda doktrinde, zorunluluk hâli görüşünün yanı sıra hukuka uygunluk nedeni ve cezasızlık nedeni kapsamında farklı değerlendirmeler bulunmaktadır.[55] Bu nedenle hükmün hukuki niteliğinin belirlenmesinde, düzenlemenin lafzı ve amacı ile suç sonucu gebe kalan kişinin içinde bulunduğu özel durumun birlikte değerlendirilmesi gerekir.

Kadının mağduru olduğu bir suç sebebiyle gebe olması durumunda kadının gebeliğine sebebiyet verebilecek her türlü suç bu hüküm kapsamında değerlendirilebilir.[56] Bir suç sınırlaması yapılması isabetli değildir.[57] Düzenlemenin temelinde, suç sonucu oluşan gebeliğin devamının mağdur üzerinde ağır psikolojik ve sosyal sonuçlar doğurabileceği düşüncesi bulunmaktadır. Mağdurun, kendisine karşı işlenen suç sonucunda meydana gelen gebeliği sürdürmek zorunda kalmasının, yaşadığı olumsuzlukların devamına ve suçun etkilerinin sürekli olarak hatırlanmasına neden olabileceği ifade edilmektedir.[58] Özellikle mağdurun çocuk olması hâlinde, suç sonucu oluşan gebeliğin beraberinde getirdiği psikolojik ve sosyal yükün daha ağır sonuçlar doğurabileceği göz ardı edilmemelidir.[59]

B. Suç Sonucu Gebe Kalan Çocuğun Rızası ve Yasal Temsil Sorunu

TCK m. 99/6 kapsamında mağdurun çocuk olması hâlinde üzerinde durulması gereken temel sorunlardan biri, gebeliğin sonlandırılmasına ilişkin rızanın kim

---

52 Yargıtay 14. Ceza Dairesi, E 2014/6532, K 2017/965, 27 Şubat 2017.

53 Hakeri (n 7) 287.

54 Özgenç (n 10) 375.

55 Ekici ve Çelik Başbozkurt (n 42) 107.

56 Ünver (n 44) 206; Hakeri (n 7) 290.

57 Hakeri, 2238 sayılı Organ ve Doku Alınması, Saklanması, Aşılanması ve Nakli Hakkında Kanun'un 15/2. maddesinde düzenlenen kanuna aykırı üreme hücresi aşılama suçu sonucunda meydana gelen gebeliklerde, kadının söz konusu suçun mağduru olmadığı gerekçesiyle TCK m. 99/6 hükmünün uygulanamayacağı görüşündedir. Bkz Hakeri (n 7) 290.

58 Recep Gülşen, 'Suç Sonucu Oluşan Gebeliğin Sona Erdirilmesi (TCK m. 99/son)' in *Tıp Ceza Hukukunun Güncel Sorunları: V. Türk-Alman Tıp Hukuku Sempozyumu (28 Şubat–1 Mart 2008)* (Türkiye Barolar Birliği Yayınları 2008) 1217.

59 Hakeri (n 7) 290.

tarafından açıklanacağıdır. Hükümde gebeliğin sonlandırılması için kadının rızası aranmakla birlikte, gebe kişinin çocuk olması hâlinde bu rızanın hukuki değeri ve yasal temsilcinin karar sürecindeki rolü ayrıca düzenlenmemiştir. Bu nedenle suç sonucu gebe kalan çocuk bakımından rıza ve yasal temsil ilişkisinin ayrıca değerlendirilmesi gerekmektedir.

ÇHDS'nin 5. maddesi uyarınca çocuğa yönlendirme ve rehberlik sağlanırken çocuğun yaşı ve olgunluk düzeyinin dikkate alınması; 12. maddesi uyarınca ise kendisini ilgilendiren konularda görüşlerini serbestçe ifade etmesine imkân tanınması ve bu görüşlere yaşı ve olgunluk derecesine uygun ağırlığın verilmesi gerekmektedir. Çocuk Hakları Komitesi de sağlık hizmetlerine ilişkin karar süreçlerinde çocukların gelişen kapasitelerine uygun biçimde sürece dâhil edilmesi gerektiğini belirtmektedir.[60] Özellikle ergenlik dönemine ilişkin 20 No.lu Genel Yorum'da, ergenlerin kendilerini ilgilendiren karar süreçlerine yaşları ve olgunluk düzeyleri doğrultusunda katılma yetkinliklerinin dikkate alınması gerektiği vurgulanmış; gebeliğin sonlandırılmasına ilişkin kararlar bakımından ise gebe ergenlerin üstün yararının gözetilmesi ve görüşlerinin her zaman dinlenerek dikkate alınması gerektiği açıkça ifade edilmiştir.[61] Bu ilkelerden yola çıkarak, suç sonucu gebe kalan çocuğun gebeliğin devamına veya sonlandırılmasına ilişkin iradesinin yalnızca yasal temsilcisinin iradesine bağlı olarak değerlendirilmemesi gerektiği söylenebilir.

Çocuğun karar sürecine katılımı bakımından ceza muhakemesinde benimsenen yaş ölçütü de bu noktada değerlendirilmelidir. Yargıtay Ceza Genel Kurulu, ceza muhakemesinde davaya katılma bakımından herhangi bir malullüğü bulunmayan on beş yaşından küçük çocukların ayırt etme gücüne sahip olmadığını, on beş yaşından büyük çocukların ise kural olarak bu yeteneğe sahip olduğunu kabul etmektedir.[62] Bununla birlikte bu ölçütün, gebeliğin sonlandırılması gibi doğrudan çocuğun bedeni ve sağlığı üzerinde sonuç doğuran bir müdahaleye rıza bakımından doğrudan uygulanmasının isabetli olmadığı kanaatindeyiz. Nitekim ayırt etme gücü bakımından belirleyici olan yalnızca kronolojik yaş değil, çocuğun somut müdahalenin anlam ve sonuçlarını kavrayabilme yeteneğidir. Bu nedenle çocuğun yaşı, olgunluk düzeyi ve ayırt etme gücü birlikte değerlendirilerek iradesine uygun ağırlık verilmelidir.

Bu değerlendirmeler doğrultusunda, kanaatimizce ayırt etme gücüne sahip çocuğun gebeliğin sonlandırılmasına ilişkin iradesine öncelik tanınmalı ve ayrıca yasal temsilcisinin rızası aranmamalıdır.[63] Çocuğun yaşı ve olgunluk düzeyi

---

60 Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Komitesi, 12 No.lu Genel Yorum (n 16) paras 98-100.

61 Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Komitesi, 20 No.lu Genel Yorum (n 16) paras 18, 39, 60.

62 Yargıtay CGK, E 2015/136, K 2018/98, 13 Mart 2018.

63 Benzer yöndeki görüş için bkz Yargıtay 14. Ceza Dairesi, E 2017/968, K 2021/3117, 21 Nisan 2021.

doğrultusunda karar sürecine katılma yetkinliğinin dikkate alınması, gebeliğin çocuğun bedeni, sağlığı ve geleceği üzerinde doğurabileceği sonuçlar bakımından ayrıca önem taşımaktadır. Yasal temsilcinin rızasının ayrıca aranması, özellikle hükümde öngörülen yirmi haftalık süre dikkate alındığında, suç sonucu gebe kalan çocuğun TCK m. 99/6 ile tanınan imkândan zamanında yararlanmasını güçleştirebilecektir.

C. TCK m. 99/6'nın Uygulanmasında Usul, Süre ve Etkili Erişim Sorunları

TCK m. 99/6 bakımından üzerinde durulması gereken temel sorunlardan biri, hükmün uygulanmasında izlenecek usuldür. Mevzuatta, suç sonucu oluşan gebeliğin sonlandırılmasına ilişkin başvurunun hangi makama yapılacağı, hükümde öngörülen koşulların kim tarafından tespit edileceği ve gebeliğin sonlandırılması için ayrıca bir hâkim kararının gerekip gerekmediği açıkça düzenlenmemiştir. Uygulamada ise suç sonucu gebe kalan kişinin gebeliğin sonlandırılmasını talep etmesi hâlinde, Cumhuriyet savcısı tarafından gerekli soruşturma işlemleri yürütülmekte; gebelik süresinin tespiti amacıyla hekim raporu alınmakta ve CMK m. 162 kapsamında sulh ceza hâkimliğinden karar talep edilebilmektedir. Sulh ceza hâkimliği tarafından yapılan değerlendirmede, gebeliğin yirmi haftayı aşmamış olması, mağdurun gebeliğin sonlandırılmasına rıza göstermesi ve bu yönde talebinin bulunması gibi hususlar dikkate alınarak işlemin hastane ortamında uzman hekimler tarafından gerçekleştirilmesine karar verilebilmektedir. Bununla birlikte, bu uygulamanın TCK m. 99/6'nın uygulanması bakımından zorunlu bir usul olup olmadığı ayrıca değerlendirilmelidir.

Gebeliğin sonlandırılması sürecinde ceza soruşturması bakımından önem taşıyan delillerin korunması da gerekmektedir. Özellikle cenin ile şüpheli arasındaki biyolojik bağın belirlenebilmesi için ilgililerden ve ceninden biyolojik örnekler alınarak moleküler genetik inceleme yapılması gerekebilir. Bu örneklerin incelenmesi ve karşılaştırılması, gebeliğe neden olan kişinin belirlenmesi ve maddi gerçeğin ortaya çıkarılması bakımından önem taşımaktadır. Bu nedenle gebeliğin sonlandırılması sırasında biyolojik örneklerin usulüne uygun olarak alınması ve gerekli incelemelerin yapılması da göz önünde bulundurulmalıdır. Bununla birlikte, delillerin elde edilmesi ve korunmasına yönelik işlemler, TCK m. 99/6'da öngörülen yirmi haftalık süre içerisinde gebeliğin sonlandırılması imkânından yararlanılmasını geciktirecek veya fiilen imkânsız hâle getirecek şekilde yürütülmemelidir.

Konuya ilişkin farklı görüşler[64] bulunsa da, kanaatimizce uygulamanın bu yönde ilerlemesi, özellikle hükümde öngörülen koşulların tespiti ve ceza soruşturması bakımından gerekli delillerin korunması açısından hem soruşturmanın selameti hem

[64] Barış Işık, 'Suç Sonucu Meydana Gelen Gebeliğin Sonlandırılmaması Pratiği Olarak Anayasa Mahkemesinin R.G. ve C.Ö. Kararları' (2025) 14(27) Anayasa Hukuku Dergisi 195, 205.

de mağdur ve şüphelinin haklarının korunabilmesi için yerindedir. Bununla birlikte, kanunda suç sonucu oluşan gebeliğin sonlandırılmasına ilişkin izlenecek usulün açıkça düzenlenmemiş olması uygulamada önemli sorunlara yol açabilmektedir. Özellikle TCK m. 99/6'da öngörülen yirmi haftalık süre dikkate alındığında, başvuru ve karar sürecinde yaşanan gecikmeler hükümle tanınan imkândan fiilen yararlanılamaması sonucunu doğurabilir. Nitekim Anayasa Mahkemesi'ne yapılan bireysel başvurularda da suç sonucu oluşan gebeliğin sonlandırılması sürecinde yaşanan gecikme ve aksaklıkların temel haklar bakımından doğurduğu sonuçlar inceleme konusu olmuştur.[65]

Bu konuya ilişkin açıklığa kavuşturulması gereken diğer bir husus, gebeliğin bir suç sonucu meydana geldiğinin kim tarafından ve hangi aşamada değerlendirileceğidir. TCK m. 99/6'nın uygulanmasının yirmi haftalık gebelik süresiyle sınırlı olması, başvuru üzerine gerekli işlemlerin gecikmeksizin yürütülmesini gerekli kılmaktadır. Mağdurun hekime bir suç sonucunda gebe kaldığını bildirerek başvurması durumunda, TCK'nın 280. maddesi hükmü de nazara alınarak hekimin gecikmeksizin Cumhuriyet başsavcılığınca gerekli soruşturma işlemlerine başlanabilmesi için bildirimde bulunması gerekmektedir. Diğer taraftan mağdurun doğrudan Cumhuriyet başsavcılığına başvurması hâlinde ise gerekli soruşturma işlemlerine başlanabilecektir.

TCK m. 99/6 hükmünün uygulanmasında izlenecek usul bağlamında farklı değerlendirmeler bulunmakla birlikte,[66] özellikle gebeliğin bir suç sonucu meydana geldiğine ilişkin yeterli şüphenin ve hükümde öngörülen diğer koşulların bulunup bulunmadığının denetlenmesi bakımından sürecin daha güvenceli biçimde yürütülmesine katkı sağlayabilir. Bununla birlikte hâkim kararının TCK m. 99/6'da açıkça öngörülmediği gözden kaçırılmamalıdır. Bu nedenle söz konusu usul, hükümde öngörülen yirmi haftalık süre dikkate alınarak süratle işletilmeli ve gebeliğin sonlandırılmasını geciktiren bir sürece dönüşmemelidir. Nihayetinde maddi gerçeğin ortaya çıkarılması faaliyetinin bu kısa süre zarfında tamamlanmasını beklemek gerçekçi olmayacağı gibi[67], mağdurun bu durumu istismar etmesi durumunda şartları varsa zaten ceza hukuku sorumluluğuna gidilebilecektir.

---

65 AYM, *R.G. Başvurusu*, B No 2017/31619, 23 Temmuz 2020; AYM, *C.Ö. Başvurusu*, B No 2020/26150, 2 Kasım 2023, (https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/BB/2020/26150) (Erişim Tarihi: 20 Ağustos 2026).

66 Hakeri, uygulamada Cumhuriyet savcısından alınan bir yazı üzerine hekimler tarafından gebeliğin sonlandırıldığı durumların bulunduğunu belirtmekte ve bu işlem için hâkim kararı alınmasının gerekli olmadığı görüşünü savunmaktadır. Bkz Hakeri (n 7) 294–295. Yargıtay ise konuya ilişkin bir kararında, gebeliğin adli soruşturma kapsamında sonlandırılmış olması yönünde bir şart aramamıştır. Kararda, reşit olmayanla cinsel ilişki suçu sonucu gebe kalan mağdurun on üç haftalık gebeliğinin kadın hastalıkları ve doğum uzmanının özel muayenehanesinde sonlandırılması TCK m. 99/6 kapsamında değerlendirilmiştir. Yargıtay 9. Ceza Dairesi, E 2021/14225, K 2023/902, 23 Şubat 2023.

67 Keskin Kiziroğlu (n 5) 183.

Hakkın peşinen kötü kullanılacağı varsayımı ile hareket etmek gerçek mağduriyetin giderilebilmesi imkânını ortadan kaldıracaktır.

TCK m. 99/6'nın uygulanmasında usulün açık biçimde düzenlenmemesinin doğurabileceği sorunlar Anayasa Mahkemesinin R.G. kararında somut olarak ortaya çıkmıştır. Olay tarihinde on sekiz yaşından küçük olan başvurucunun suç sonucu oluştuğunu belirttiği gebeliğinin sonlandırılması talebi, farklı yargı mercileri arasında yaşanan görev ve usule ilişkin sorunlar nedeniyle zamanında sonuçlandırılamamıştır. Anayasa Mahkemesi, zaman faktörünün kritik önem taşıdığı böyle bir durumda mümkün olan en kısa sürede verilmesi gereken kararın yaklaşık iki aylık süre içerisinde verilememesi nedeniyle başvurucunun gebeliğin sonlandırılması imkânına erişemediğini belirlemiştir. Mahkemeye göre, kanunla tanınan gebeliğin sonlandırılması imkânına erişimi imkânsızlaştıran veya zorlaştıran uygulamalar, kişinin maddi ve manevi varlığının korunması ve geliştirilmesi hakkına yapılan müdahaleyi orantısız hâle getirebilir. Bu doğrultuda Mahkeme, somut olayda Anayasa'nın 17. maddesinde güvence altına alınan kişinin maddi ve manevi varlığının korunması ve geliştirilmesi hakkının ihlal edildiğine karar vermiştir.[68]

Benzer bir sorun Anayasa Mahkemesinin C.Ö. kararında da ortaya çıkmıştır. Olay tarihinde on altı yaşında olan başvurucunun suç sonucu oluştuğu ileri sürülen gebeliğinin sonlandırılmasına ilişkin süreçte, yasal temsil ve rızaya ilişkin değerlendirmeler talebin sonuçlandırılmasında belirleyici olmuştur. Anayasa Mahkemesi, kamu makamlarınca başvurucunun vasisi tarafından başvurulması, vesayet altında olduğuna ilişkin bir kararın ve gebeliğin sonlandırılmasına yönelik rızasının bulunmaması gibi gerekçelerle talebin reddedildiğini; buna karşılık başvurucunun ve babasının daha sonra birlikte yaptıkları gebeliğin sonlandırılması talebinin değerlendirilmediğini tespit etmiştir. Mahkeme, yargı makamlarının bu yaklaşımının başvurucunun gebeliğin sonlandırılması imkânına erişmesini engellediğini ve başvurucuya aşırı bir külfet yüklediğini belirterek kişinin maddi ve manevi varlığının korunması ve geliştirilmesi hakkının ihlal edildiğine karar vermiştir.[69] Bu karar, özellikle suç sonucu gebe kalan çocuğun rızasının ve yasal temsil ilişkisinin değerlendirilmesindeki belirsizliklerin, TCK m. 99/6 ile tanınan imkâna zamanında ve etkili biçimde erişilmesini doğrudan etkileyebileceğini göstermektedir.

R.G. ve C.Ö. kararları birlikte değerlendirildiğinde, TCK m. 99/6'nın uygulanmasındaki asıl sorunun usule ilişkin belirsizliklerden kaynaklandığı görülmektedir. Başvuru ve karar sürecinin açık biçimde düzenlenmemiş olması, özellikle mağdurun çocuk olduğu durumlarda rıza ve yasal temsil konusunda tereddütlere ve gecikmelere yol açabilmektedir. Yirmi haftalık süre dikkate alındığında bu gecikmeler, gebeliğin sonlandırılması imkânının fiilen kullanılamaması sonucunu

[68] Anayasa Mahkemesi, *R.G.* (n 65).

[69] Anayasa Mahkemesi, *C.Ö.* (n 65).

doğurabilir. Bu nedenle sürecin, özellikle çocuk mağdurlar bakımından hızlı ve açık bir şekilde yürütülmesi gerekir.

Suç sonucu gebe kalan kişinin çocuk olması hâlinde Çocuk Koruma Kanunu hükümlerinin de göz önünde bulundurulması gerekir. Kanunda yer alan sağlık, danışmanlık ve gerektiğinde bakım tedbirleri, çocuğun bu dönemde fiziksel ve ruhsal olarak desteklenmesine katkı sağlayabilir. Ancak bu tedbirlerin uygulanması, TCK m. 99/6 uyarınca gebeliğin sonlandırılması talebinin değerlendirilmesini geciktirmemelidir.

TCK m. 99/6'nın uygulanmasında yaşanan sorunların giderilebilmesi için gebeliğin sonlandırılmasına ilişkin usulün kanunda açıkça düzenlenmesi yerinde olacaktır. Bu düzenlemede başvurunun yapılacağı makam, karar vermeye yetkili merci ve kararın verileceği süre açıkça belirlenmelidir. Özellikle mağdurun çocuk olduğu durumlarda başvurunun gecikmeksizin değerlendirilmesi, çocuğun görüşünün alınması ve kişisel bilgilerinin gizliliğinin korunması gerekir. Ayrıca çocuk, süreç boyunca hukuki ve psikososyal destekten yararlanabilmelidir.

Gebeliğin sonlandırılması talebinin reddedilmesi hâlinde, bu karara karşı başvurulabilecek etkili bir itiraz yolunun bulunması da önemlidir. Ancak itiraz sürecinin uzaması, yirmi haftalık sürenin dolmasına ve daha sonra verilecek olumlu bir kararın anlamını yitirmesine neden olabilir. Bu nedenle başvuru ve itirazların kısa süre içinde sonuçlandırılmasını sağlayacak sürelerin kanunda açıkça düzenlenmesi gerekir. Aksi hâlde TCK m. 99/6 ile tanınan imkân, usul işlemlerindeki gecikmeler nedeniyle fiilen kullanılamaz hâle gelebilir.

IX. ÇOCUK HAKLARI BAKIMINDAN GENEL DEĞERLENDİRME

Çocuk düşürtme suçunun çocuk hakları yönünden ele alınabilmesi için öncelikle cenin ile çocuk kavramları arasındaki ayrımın ortaya konulması gerekir. Doğum öncesi yaşamın hukuk düzeni tarafından korunuyor olması, ceninin hukuken çocuk olarak kabul edildiği anlamına gelmemektedir. Bu ayrım dikkate alındığında, çocuk hakları bakımından üzerinde durulması gereken asıl meselelerden biri, gebe çocuğun gebeliğin devamı veya sonlandırılması sürecindeki haklarının korunmasıdır. Bu değerlendirmede çocuğun üstün yararı, sağlık ve gelişim hakkı ile kendisini ilgilendiren konularda görüşünü açıklama hakkı birlikte göz önünde bulundurulmalıdır.[70]

Gebeliğin devamı veya sonlandırılmasına ilişkin süreçte gebe çocuk, yalnızca korunması gereken bir kişi olarak görülmemeli, aynı zamanda hak sahibi olduğu da göz önünde bulundurulmalıdır. Çocuğun yaşı ve olgunluk düzeyi dikkate

[70] Dönmez (n 1) 107; Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Komitesi, 12 No.lu Genel Yorum (n 16) paras 70–74.

alınarak görüşünü açıklamasına imkân tanınmalı ve bu görüş karar sürecinde dikkate alınmalıdır.[71]

TCK m. 99/6 ile NPHK m. 6 hükümleri birlikte değerlendirildiğinde ise özellikle çocuk mağdurlar yönünden bazı sorunlar ortaya çıkmaktadır. NPHK m. 6'da küçüğün gebeliğinin sonlandırılabilmesi için kendi rızasının yanında velinin izni de aranırken, TCK m. 99/6'da suç sonucu oluşan gebeliğin sonlandırılması bakımından yalnızca kadının rızasından söz edilmektedir. Suç sonucu gebe kalan ve ayırt etme gücüne sahip çocuğun iradesinin yasal temsilcisinin kararına bağlı tutulması, yukarıda ifade edildiği üzere, kendisini doğrudan ilgilendiren bir konuda söz sahibi olmasını sınırlandırabilecektir. Bunun yanında yasal temsilcinin izin vermemesi veya iznin alınmasında yaşanabilecek gecikmeler, TCK m. 99/6'da öngörülen yirmi haftalık sürenin geçirilmesine ve hükmün uygulanma imkânının ortadan kalkmasına yol açabilir. Kanaatimizce suç sonucu oluşan gebeliğin sonlandırılmasında çocuğun yaşı, olgunluk düzeyi ve ayırt etme gücü dikkate alınmalı; ayırt etme gücüne sahip çocuğun iradesine öncelik tanınmalıdır. Bu bakımdan gebeliğin sonlandırılması mağdur çocuğu koruyucu ve destekleyici bir tedbir olarak kabul edilmelidir.[72]

Çocuk düşürtme suçunun çocuk hakları bakımından değerlendirilmesinde yalnızca suç sonucu oluşan gebeliklerin sonlandırılması değil, gebe çocuğun TCK m. 99 kapsamında karşılaşabileceği cezai sorumluluk da dikkate alınmalıdır. Nitekim TCK m. 99/2'de, tıbbi bir zorunluluk bulunmaksızın on haftadan fazla olan gebeliğin sonlandırılmasına rıza gösteren kadının cezalandırılması öngörülmüş;[73] gebe kişinin çocuk olması bakımından ayrı bir düzenlemeye yer verilmemiştir. Madde metninde yalnızca kadın kelimesinin kullanılması dil bakımından önemli bir sorundur. Zira mağduru olduğu suç sonucu gebe kalanların bir kısmı çocuktur.[74] Bu durumda cezai sorumluluğun belirlenmesinde TCK'nın çocuklara ilişkin genel hükümleri uygulanacak olmakla birlikte, meselenin yalnızca yaş küçüklüğünün ceza sorumluluğuna etkisiyle sınırlı değerlendirilmemesi gerekir. Özellikle çocuğun gebeliğin sonlandırılmasına ilişkin kararının hangi koşullarda oluştuğu, aile veya çevre baskısına maruz kalıp kalmadığı ve sağlık hizmetlerine erişim imkânları da çocuk hakları bakımından önem taşımaktadır. Bu nedenle TCK m. 99/2'nin gebe çocuklar yönünden uygulanması, yalnızca cezai sorumluluğun koşullarının belirlenmesini değil, çocuğun içinde bulunduğu koşulların ve korunma ihtiyacının da değerlendirilmesini gerektirmektedir.

---

71 Ekici ve Çelik Başbozkurt (n 42) 125–126.

72 Işık (n 64) 203.

73 Fulya Korkmaz, 'Çocuk Düşürme Suçunda Mağdurun Kim Olduğu Sorunu ve Ceninin Hukuki Niteliği' (2024) 59 Türkiye Adalet Akademisi Dergisi 273, 274.

74 Yasemin Baba, 'Suç Sonucu Oluşan Gebeliğin Sonlandırılması Sürecine İlişkin Sorunlar ve Anayasa Mahkemesi Kararlarına Yansıyan Örnekleri' (2026) 32(1) Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi 213, 220.

Çocuğun üstün yararı ilkesinin gebeliğin sonlandırılmasına ilişkin uyuşmazlıklarda uygulanması, bu ilkenin yalnızca genel bir koruma gerekçesi olarak ileri sürülmesiyle sınırlı kalmamalıdır. Çocuğun üstün yararının belirlenmesinde gebeliğin devamının veya sonlandırılmasının çocuğun fiziksel ve ruhsal sağlığı, eğitimi, gelişimi ve gelecekteki yaşamı üzerindeki muhtemel etkileri somut olayın özelliklerine göre değerlendirilmelidir. Bunun yanında çocuğun görüşü, yalnızca usulen alınması gereken bir beyan olarak değil, kararın oluşturulmasında ağırlık taşıyan bir unsur olarak ele alınmalıdır. Çocuğun üstün yararı ile açıkladığı iradenin farklı yönlere işaret ettiği durumlarda ise çocuğun görüşünden neden ayrılındığının somut gerekçelerle ortaya konulması gerekir. Aksi hâlde üstün yarar ilkesinin, çocuğun iradesinin yerine yetişkinlerin değerlendirmesinin geçirilmesini haklılaştıran soyut bir gerekçeye dönüşmesi tehlikesi bulunmaktadır.

Çocuk hakları bakımından bir diğer önemli husus, gebeliğin sonlandırılmasına ilişkin hukuki imkânlara fiilen erişilebilmesidir. Bilgi eksikliği, aile baskısı, mahremiyet kaygısı ve usule ilişkin belirsizlikler, gebe çocukların sağlık hizmetlerinden yararlanmasını güçleştirebilir. Bu nedenle çocuğun uygun biçimde bilgilendirilmesi, görüşünü serbestçe açıklayabilmesi ve sağlık hizmetlerine zamanında erişebilmesi sağlanmalıdır. Çocuk Hakları Komitesinin 20 No.lu Genel Yorumunda da ergenlerin üreme sağlığı hizmetlerine erişimindeki engellerin kaldırılması ve gebeliğin sonlandırılmasına ilişkin kararlarda görüşlerinin dikkate alınması gerektiği vurgulanmaktadır.[75] Bu bakımdan TCK m. 99, gebe çocukların haklarını kullanmaları üzerindeki etkileri yönünden de değerlendirilmelidir.

Sonuç olarak, gebe kişinin çocuk olduğu durumlarda TCK m. 99'un uygulanmasında çocuk haklarının da göz önünde bulundurulması gerekir. Özellikle suç sonucu oluşan gebeliklerde çocuğun üstün yararı ve kendi geleceğini doğrudan etkileyen bu konudaki görüşü önem taşımaktadır. Bu nedenle çocuğun yaşı ve olgunluk düzeyi dikkate alınmalı ve gebeliğin devamı veya sonlandırılması konusunda açıkladığı irade mümkün olduğunca karar sürecine yansıtılmalıdır. Çocuğun yalnızca korunması gereken bir kişi olarak görülmesi ve kendi bedeni ve sağlığı üzerinde doğrudan sonuç doğuran bir konuda kararın bütünüyle başkalarının iradesine bırakılması, çocuk haklarının temel yaklaşımıyla bağdaşmayacaktır.

SONUÇ

Çocuk düşürtme suçu, gebeliğin sonlandırılmasına ilişkin koşullar ile doğum öncesi yaşamın korunması arasında kurulan hukuki dengenin ceza hukuku alanındaki karşılığını oluşturmaktadır. TCK m. 99'da gebeliğin süresi, kadının rızası, tıbbi zorunluluk ve müdahaleyi gerçekleştiren kişinin yetkisi esas alınarak farklı sorumluluk hâlleri düzenlenmiştir. Bununla birlikte suçun değerlendirilmesi yalnızca maddede sayılan koşulların tespitiyle sınırlı değildir. Ceninin hukuki konumu, gebe kadının

[75] Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Komitesi, 20 No.lu Genel Yorum (n 16) paras 59-60.

rızasının kapsamı ve suç sonucu oluşan gebeliklerin sonlandırılması hem teoride hem de uygulamada tartışılmaya devam etmektedir. Özellikle gebe kişinin çocuk olduğu durumlarda, çocuk haklarına ilişkin ilkelerin de değerlendirmeye dâhil edilmesi gerekmektedir. Suçun tıp ve ceza hukukunun kesişiminde yer alması da bu sorunların değerlendirilmesinde disiplinler arası bir yaklaşımı gerekli kılmaktadır.

Çocuk düşürtme suçunda cenin ve gebe kadın suçun konusunu oluşturmakla birlikte, ceninin ayrıca suçun mağduru olarak kabul edilmesi kanaatimizce isabetli değildir. Doğum öncesi yaşamın hukuk düzeni tarafından korunması, ceninin hukuken çocuk olarak kabul edilmesini veya çocuklara tanınan hakların doğrudan öznesi olmasını gerektirmemektedir. Bu nedenle çocuk düşürtme suçunda mağdur, kural olarak gebeliği taşıyan kadın olmakla birlikte, TCK m. 99/2 kapsamında mağdurun toplumu oluşturan bireyler olduğu kanaatindeyiz. Kadının gebeliğin sonlandırılmasına gösterdiği rıza ise TCK m. 99 bakımından bir hukuka uygunluk nedeni değil, suçun tipikliğini etkileyen bir unsurdur. Rızanın kim tarafından açıklanacağı, özellikle gebe kadının çocuk veya evli olması hâlinde TCK ile NPHK hükümleri arasındaki ilişkiyi tartışmalı hâle getirmektedir. Gebeliğin devamı veya sonlandırılması doğrudan gebe kişinin bedeni ve sağlığı üzerinde sonuç doğurduğundan, ayırt etme gücüne sahip kişinin bu konudaki iradesine öncelik verilmesi gerektiği kanaatindeyiz.

Doktrinde çocuk düşürtme suçuna yöneltilen eleştirilerin bir kısmı kanun koyucunun kullandığı terminoloji ve bunun uygulamada doğurduğu belirsizlikler üzerinde yoğunlaşmaktadır. Tıp ve ceza hukukunun kesişiminde yer alan bu suç bakımından her iki alanda kullanılan kavramların mümkün olduğu ölçüde birbiriyle uyumlu hâle getirilmesi gerekir. Tıp alanındaki gelişmelerin de ceza hukuku bakımından yakından izlenmesi önemlidir. Nitekim yaşamın başlangıcının ve sona ermesinin belirlenmesinde bugün kabul edilen tıbbi ölçütlerde zaman içinde meydana gelebilecek değişiklikler, suçun unsurlarına ilişkin hukuki değerlendirmeleri de etkileyebilecektir.

TCK m. 99/2 bakımından ayrıca üzerinde durulması gereken husus, tıbbi bir zorunluluk bulunmaksızın on haftadan fazla olan gebeliğin sonlandırılmasına rıza gösteren kadının cezai sorumluluğudur. Kanaatimizce bu durumda suçla korunan hukuki değerler ve geniş anlamda mağdur kavramı birlikte değerlendirildiğinde, toplumu oluşturan bireylerin mağdur olarak kabul edilmesi mümkündür. Böylece gebeliğin sonlandırılmasına rıza gösteren kadın fail olarak sorumlu tutulurken, fail ve mağdur sıfatlarının aynı kişide birleştiği sonucuna varılması gerekmemektedir.

TCK m. 99/6, suç sonucu oluşan gebeliğin yirmi haftayı aşmaması koşuluyla sonlandırılmasına imkân vermektedir. Bununla birlikte hükümde başvurunun hangi makama yapılacağı, hükümdeki koşulların kim tarafından değerlendirileceği ve gebeliğin sonlandırılması için ayrıca bir karar gerekip gerekmediği açıkça düzenlenmemiştir. Bu belirsizlik uygulamada gecikmelere yol açabilmekte ve yirmi haftalık sürenin geçirilmesi hâlinde hükümle tanınan imkân fiilen kullanılamaz hâle

gelebilmektedir. R.G. ve C.Ö. kararları da özellikle çocuk mağdurlar bakımından başvuru ve karar sürecindeki gecikmelerin doğurabileceği sonuçları göstermektedir. Bu nedenle suç sonucu oluşan gebeliğin sonlandırılmasında izlenecek usulün kanunda açıkça düzenlenmesi; başvurunun yapılacağı makamın, karar vermeye yetkili merciin ve başvuru ile itirazların sonuçlandırılacağı sürelerin tereddüde yer bırakmayacak şekilde belirlenmesi gerekir.

Mağdurun çocuk olması hâlinde rızanın kim tarafından açıklanacağı sorunu daha da önem kazanmaktadır. TCK m. 99/6'da suç sonucu oluşan gebeliğin sonlandırılması için kadının rızası aranırken, NPHK m. 6 küçükler yönünden velinin iznini de gerekli görmektedir. Ancak suç sonucu gebe kalan ve ayırt etme gücüne sahip çocuğun gebeliğin devamına veya sonlandırılmasına ilişkin iradesinin yasal temsilcisinin kararına bağlı tutulması kanaatimizce isabetli değildir. Çocuğun yaşı ve olgunluk düzeyi dikkate alınmalı, görüşü alınmalı ve bu görüşe uygun ağırlık verilmelidir. Bu nedenle ayırt etme gücüne sahip çocuğun gebeliğin sonlandırılmasına ilişkin iradesine öncelik tanınmalı ve ayrıca yasal temsilcisinin rızası aranmamalıdır. Aksi yöndeki bir uygulama, özellikle yirmi haftalık süre dikkate alındığında, çocuğun TCK m. 99/6 ile tanınan imkândan zamanında yararlanmasını engelleyebilir.

Mağdurun korunması yalnızca ceza soruşturması ve kovuşturmasının yürütülmesiyle de sınırlı tutulmamalıdır. Sosyal hukuk devleti ilkesi gereğince mağdurun ihtiyaç duyduğu destek mekanizmalarına erişiminin sağlanması gerekir. Suç sonucu oluşan bir gebelik veya kadının rızası dışında gebeliğinin sonlandırılması, mağdur üzerinde ciddi psikolojik ve sosyal sonuçlar doğurabilir. Mağdurun çocuk olması hâlinde Çocuk Koruma Kanunu'nda öngörülen sağlık, danışmanlık ve gerektiğinde bakım tedbirlerinden yararlanılması da değerlendirilmelidir. Ancak bu tedbirlerin uygulanması, TCK m. 99/6 kapsamında yapılacak başvurunun değerlendirilmesini geciktirmemelidir. Konunun yalnızca ceza muhakemesi süreci içinde ele alınması, mağdurun yaşadığı olayın etkileriyle toplumsal yaşamına devam edeceği gerçeğinin gözden kaçırılmasına neden olacaktır. Bu nedenle mağdura sunulacak psikososyal desteğin kapsamının ve bu desteği sağlayacak mekanizmaların açık biçimde belirlenmesi gerekir.

Sonuç olarak çocuk düşürtme suçuna ilişkin hükümlerin uygulanmasında, doğum öncesi yaşamın korunması ile gebe kadının hakları arasındaki dengenin gözetilmesi gerekir. Ancak gebe kişinin çocuk olduğu durumlarda bu değerlendirme yapılırken çocuğun üstün yararı, sağlık ve gelişim hakkı ile kendisini doğrudan ilgilendiren konularda görüşünü açıklama hakkı da göz ardı edilmemelidir. Mevcut düzenlemelerin özellikle suç sonucu oluşan gebeliklerin sonlandırılması ve çocuk mağdurlar bakımından ortaya çıkardığı belirsizliklerin giderilmesi, hem TCK m. 99'un daha öngörülebilir biçimde uygulanmasını hem de mağdurun haklarının daha etkili korunmasını sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

Aydın M, *Ceza Hukukunda Mağdur Kavramı, Mağdur Hakları ve Mağdurların Korunması* (On İki Levha Yayıncılık 2023)

Baba Y, 'Suç Sonucu Oluşan Gebeliğin Sonlandırılması Sürecine İlişkin Sorunlar ve Anayasa Mahkemesi Kararlarına Yansıyan Örnekleri' (2026) 32(1) Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi 213

Can S, 'Çocuk Düşürtme Suçunun Suç Sonucu Oluşan Gebelikler Açısından Değerlendirilmesi' (2015) 1 Ankara Barosu Dergisi 81

Çelen Ö, 'Ölüm Yardımı Açısından Hekimin Sorumluluğu' (2007) 2(3-4) *Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 51

Çiftçioğlu CT, 'Türk Ceza Kanunu'nda Çocuk Düşürtme ve Düşürme Suçu' (2024) 172 Türkiye Barolar Birliği Dergisi 67

Dizdar E, 'Yetkisiz Hekimlik Suçu (1219 Sayılı Kanun m. 25)' (2019) 38 Türkiye Adalet Akademisi Dergisi 295

Dönmez B, 'TCK'da Çocuk Düşürtme Suçu Mukayeseli Hukuk ve AİHM'nin Bakış Açısıyla Ceninin Yaşama Hakkının Sınırlandırılması' (2007) 9(2) Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 99

Duran E ve Turan M, 'Embriyonun Hukuki Durumuna Genel Bir Bakış' (2025) 61 Türkiye Adalet Akademisi Dergisi 587

Ekici M ve Çelik Başbozkurt Ö, 'Suç Sonucu Oluşan Gebeliğin Sonlandırılmasına İlişkin Düzenlemenin (TCK m. 99/6) Belirsizliği ve Yarattığı Sorunlar' (2025) 63 Türkiye Adalet Akademisi Dergisi 97

Erdem DÖ, 'Çocuk Düşürtme Düzenlemesi' (2016) 65(4) Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 1637

Erdem MR, Tezcan D ve Önok RM, Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku (21. Baskı, Seçkin Yayıncılık 2023)

Erdoğan O, *Rızanın Ceza Hukuku Sorumluluğu Üzerindeki Etkisi* (Seçkin Yayıncılık 2021)

Erman S ve Özek Ç, *Ceza Hukuku Özel Bölüm: Kişilere Karşı İşlenen Suçlar* (Dünya Yayınevi 1994)

Genç FU, 'Yardımla Üreme Yöntemleri ve Ceza Sorumluluğu' (Yayımlanmamış Doktora Tezi, Hacı Bayram Veli Üniversitesi 2020)

Gülşen R, 'Suç Sonucu Oluşan Gebeliğin Sona Erdirilmesi (TCK m. 99/son)' in *Tıp Ceza Hukukunun Güncel Sorunları: V. Türk-Alman Tıp Hukuku Sempozyumu (28 Şubat–1 Mart 2008)* (Türkiye Barolar Birliği Yayınları 2008)

Hafızoğulları Z ve Özen M, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler: Kişilere Karşı Suçlar* (US–A Yayıncılık 2022)

Hakeri H, *Tıp Ceza Hukuku* (5. Baskı, Seçkin Yayıncılık 2024)

Işık B, 'Suç Sonucu Meydana Gelen Gebeliğin Sonlandırılmaması Pratiği Olarak Anayasa Mahkemesinin R.G ve C.Ö Kararları' (2025) 14(27) Anayasa Hukuku Dergisi 195

Karasaç EG, 'Ceninin Yaşama Hakkı' (2022) 71(3) Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 1051

Kayalı D, 'Milletlerarası Taşıyıcı Annelik Sonucu Doğan Çocuğun Soybağına Uygulanacak Hukuk' (2024) 44(1) Public and Private International Law Bulletin 221

Keskin Kiziroğlu S, 'Türk Ceza Hukukunda Çocuk Düşürtme, Düşürme ve Kısırlaştırma Suçları' (2013) 19(2) Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi 165

Kitapçıoğlu T, 'Türk Ceza Kanunu'nda Çocuk Düşürtme Suçu' (2012) 18(1) Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi 297

Korkmaz F, 'Çocuk Düşürme Suçunda Mağdurun Kim Olduğu Sorunu ve Ceninin Hukuki Niteliği' (2024) 59 Türkiye Adalet Akademisi Dergisi 273

Öntan Y, *Ceza Hukukunda Davranış ve Netice* (Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü 2020)

Özbek VÖ, Doğan K ve Bacaksız P, Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler (19. Baskı, Seçkin Yayıncılık 2024)

Özgenç İ, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler* (20. Bası, Seçkin Yayıncılık 2024)

Şahin C ve Göktürk N, *Ceza Muhakemesi Hukuku* (15. Bası, Seçkin Yayıncılık 2024)

Türk Dil Kurumu, 'Güncel Türkçe Sözlük' www.sozluk.gov.tr (Erişim Tarihi: 15 Aralık 2024)

Uyumaz A ve Avcı Y, 'Türk Hukuku'nda Gebeliğin Sonlandırılması' (2016) 7(1) İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 579

Ünver Y, 'Ceza Hukukunda Hukuksal Değer' (çev Barış Erman) (2003) 8 Hukuk Felsefesi ve Sosyolojisi Arkivi 113

Ünver Y, 'Türk Ceza Hukuku Açısından Çocuk Düşürtme ve Düşürme Suçları' (2009) 6(2) Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 173

Üzülmez İ ve Koca M, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler* (17. Baskı, Seçkin Yayıncılık 2024)

Yılmaz C, 'Çocuk Düşürtme ve Düşürme Suçları' (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi 2019)

Yılmaz E, *Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukukunda Mağdur* (Adalet Yayınevi 2024)

Mevzuat

7406 sayılı Türk Ceza Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, RG 27 Mayıs 2022/31848

Ceza Muhakemesi Kanunu, Kanun No 5271

Çocuk Koruma Kanunu, Kanun No 5395

Nüfus Planlaması Hakkında Kanun, Kanun No 2827

Organ ve Doku Alınması, Saklanması, Aşılanması ve Nakli Hakkında Kanun, Kanun No 2238

Türk Ceza Kanunu, Kanun No 5237

Türk Medeni Kanunu, Kanun No 4721

Rahim Tahliyesi ve Sterilizasyon Hizmetlerinin Yürütülmesi ve Denetlenmesine İlişkin Tüzük, RG 18.12.1983/18255

Kararlar

AYM, C.Ö. Başvurusu, B No 2020/26150, 2 Kasım 2023

AYM, R.G. Başvurusu, B No 2017/31619, 23 Temmuz 2020

Yargıtay CGK, E 2015/136, K 2018/98, 13 Mart 2018

Yargıtay 9. Ceza Dairesi, E 2021/14225, K 2023/902, 23 Şubat 2023

Yargıtay 9. Ceza Dairesi, E 2023/11407, K 2023/8711, 20 Aralık 2023

Yargıtay 14. Ceza Dairesi, E 2014/6532, K 2017/965, 27 Şubat 2017

Yargıtay 14. Ceza Dairesi, E 2017/968, K 2021/3117, 21 Nisan 2021

Uluslararası Belgeler

Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Komitesi, Çocuğun Dinlenilme Hakkına İlişkin 12 No.lu Genel Yorum (2009) CRC/C/GC/12

Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Komitesi, Çocuk Haklarının Ergenlik Döneminde Uygulanmasına İlişkin 20 No.lu Genel Yorum (2016) CRC/C/GC/20

UNICEF Türkiye, 'Çocuk Haklarına Dair Sözleşme' https://www.unicef.org/turkiye/%C3%A7ocuk-haklar%C4%B1na-dair-s%C3%B6zle%C5%9Fme (Erişim Tarihi: 20 Ağustos 2026)